

1007(19)

0-1b

14

K34) 120

E Motubatsi.1 ^b/_c

Kgaoganyo

Bogare

Letlakala

349	Naa keng bohlanogedi?	994-996
350	Poolo ya meriri ya mafelêlê Mohlaletse. ..	997-998
351	Dibetli tša motse wa Marota malôba (1880-1965).	999-1000
352	Maina a difahlêlê tša senna.	1001-1002
353	Mekgwa ya dikadimanô ka baagišane.	1003-1007
354	Bothakga bo lebogwa ka tlabane.	1008-1009
355	Ba ile kiri ba ile bohuna-matôlô.	1010-1012
356	Thapêlô ya mokgalabje Motubatsi.	1013-1015
357	Borifi go Chief Morwangwato Tsêkê.	1016
358	Lehu la morwedi wa Phaswane Mašabêla.	1017
359	Tša Mankopodi Thulare di sa rêma kêtaêta..	1018-1020
360	Naa leruô la dihuswane le tlhokomelong? ..	1021-1023
361	Mamoneanyi wa Motšhakane ga Motshana.	1024-1026
362	Lehodu le gahlana le noga.	1027-1028
363	Tlhathollô ya maina a dikwêrô le sedumaedi.	1029-1032
364	Ka dihlabarê dihlabakêla dilô tša banna. .	1033-1034
365	Naa letokaetšo ke lebopo go motho wa sesadi?	1035-1037
366	Lehu la Mokgômana Phêhlane Kômane (belegwe 1912-1966).	1038
367	Mokgupi ga a fsiêlêlwa manyedi a bolôkô. .	1039
368	Moênô wa babina kwêna ba ga Mašiši.	1040
369	E tia sentsokelelêla Thamaga ya Mabjana.	1041-1043
370	Naa e ka kgorometšwa tona ya kgôrôkgolo ya mošate?	1044-1045
371	Peakanyô ya basadi ba Sekhukhune II.	1046-1048
372	Naa ke selô mang mamokêbê? (S.I).	1049-1051
373	Pula tša bo-mamokêbê le mabaka (S.II). ...	1052-1053
374	Tše dingwê dithathô tša bagologolo le maganêlêla.	1054-1056

375	Ke bomang diphōkgō tša kgati go mephathō ye?	1057
376	Mokgwa wa diphohlana tša sethumaša.	1058-1059
377	Tlou ga e ja mere e a ikapolêla.	1060-1061
378	E reng kgōrō ya Makhuduthamaga Maroteng? .	1062-1064
379	Boitshwarō bja kgoši le sekgōmana.	1065-1067
380	Maina a Sehobeyane Bogwaša.	1068-1069
381	E bile ka baka lang borrawešu ba hlaswa hlapi?	1070-1072
382	Digakaladi tshaadi thuri Mohlaletse (1924)	1073-1076
383	Mokgwa wa Marota ka dijo, nama le bjalwa..	1077-1078

Naa keng bohlanogedi?

Kgaoganyô ye ke araba putšišo ye ka kinelô, mabapi le go butšišwa ka go hlanogêla kwanô goba tirišanô ka tša leagô la motse goba bo-setšhaba.

Ka mokgwa le molaô wa Marota go hlanoga goba tlhanogêlô ke phaphanô ye kgolo. Ka ngwaga wa 1882 Kgoši Sekhukhune I a na a kgalemêla Mokgômana Nkopodi (Ramorôkê) Sekwati Thulare a re: "Aga, monna-te, Ramorôkê, le ge motse wo wa barwa Sekwati o re o a o senya, gomme ga e le bogoši bjôna o ka se ke wa bo bôna!"

Le ge seêma se sengwe sabo rrawešu se re 'Mohlanogi le sa gagwe ga a išiwe kgorong (mošate),' ke gore ba e-ra ga re fapantše matsôgô dilaong goba go tshelelogana ga mekgwa ya senna le sesadi ka nyakong.

Lebaka, ke be ke go širogetše gore o ntaboge, gomme bjalo ke bôna e raga lekgeswa, ga o sa mpôna mong wa lapa le goba mosadi yo.

Bjale ka ge kwanô ye e senya popanô, tshekišanô ya yôna e ka ba kgobošo kgorong ya Marota; e fo ba gore mong wa lapa a rakê moikgodiši yeo.

995 Ga e le go hlanogelana ka dipapatšô, e gôna gomme e be tshekišano ya mabohlatse a ditshwarêlêlô; ge e ka fihlišwa lekgotleng la go fêfêra malato, ka gobane mohlomong selêpê sa rêma ka: E tlo ruta butšhi, e tlo ja tša batho! (sown descension).

Bohlanogedi ke bonaba gomme le bana ba thari ba tlwaêlana e le kgale go nošana meetse leagong; re bone ka Mokgômana Lekgowa Maleka "Nkatenyane" gôna fa Mohlaletse (1894-1921). O be a kobonywa ka ntaka tša mahlô ga a kgopêla dinkô "snuff" go banna le ditshadi tša šila la Sekhukhune I.

Le ge bo-rrawešu ba re: "Sa thêkô sa tlala ditšhila," ge re rekišetšana a re neêlane diatleng, le gôna o se ke wa se tlatša mefufutšo morago wa re ke a hlanoga; o se ke o kgôna o tlo lewa ke kgôrô yeno - kgôtla e ja ngwana yôna.

995 Go hlanogêla goba bohlanogi ka Sepedi ke kgobošano, e bile ke phêhla-bonaba diagelong tša setšhaba goba dikgorong tša baagišane; bahlanogi ba bitšwa gore ke maune. Le ge lesogana le be le kwane le mothepa, gomme ba hlanogêlana, ba tlo tsebja ga e le matšopja goba digafana, ke gore diotswa goba dimpja (dimpjenyana).

Ga e le gore tlhanogêlanô e mabapi le dikgônônô tša boloi, ka go bôna goba go kwa ka bolahla (bo-mmamonianyi) re tšea mogologolo o boletše a re: "Re tlo re ga re re ke dipitsi re tlo bôna ka mebala." Thekišetšanô go se sengwe le se sengwe bo-rrawešu ba re sa thêkô se bônwa mahlong, e sego mokgopa wa tšhwene, ba rego o rêkwa o phuthilwe.

996 E gôna tlhanogêlano ge motho a ratile go rekišetšana le wa gabo kgomo ka kgomo, goba nku ka nku goba seruiwa sefe le sefe, gomme gwa se be kgodišano ya ba bedi; tlhanogêlô ga e bê gôna, gomme e sego go išana mošate.

Ge molato goba kwanô ya tlhanogêlanô e išana kgorong ya mošate, mogologolo o re "Letsobe ga le sa swe le na le setlang se tala ka gare ga lôna." Bohlanogêla goba bohlanogi go kwanô ke mokgwa wa bokôbô bjo ho senyago kagišanô ka malapeng le go tsenya go metse le metsana go se kwane leagong, le go se phedišane ka khutšo; ka baka leo tlhanogelano ke bonaba magareng a kamoka batho. Ge monna goba mosadi a ka hwetšwa e le moakabele wa mekgwana yeo e atilego kudu ka bohlanogedi goba bohlanogedi, gomme phêfêrô ye ya hwetšwa ke kgôrô ya tshekišo, molato ga o tlotlomêlê tefišong, gomme selêpê se rêmê nangasêlô.

Pôolô ya meriri ya mafêlêlô Mohlaletse.

Ka seripana se sa bobedi go ka se tlogêlwê go rêngwa mmowêlêla ka Kgoši Morwamotshe Sekhukhune Morwamotshe. Ka letšatši la di 27th Dec. 1965 e bile letšatši la go bôola dihloga tša kilêlô ya lehu la Maphutha-ditšhaba, gomme tsebišô yé ya na ya fihla go Kgošana Motodi Sekhukhune Morwamotshe, gomme a anêgêla Marota bao ba agilego naê fa Bogwaša "Naboomkoppies". Eupja peakanyô ye ya pôolô ya meriri ka Mohumagadi Mankopodi Thulare Sekhukhune o e tsebišitše mmeta "correctly" ka go phêtha pôolô pele ga 6th January, 1966, ka mokgwa le molaô wa Bapedi. Taba ya bošula le bošaedi e bile gore fano "Naboomkoppies" - Bogwaša, banna go ile gwa hlôkwa motho go phêtha mokgwa wa taletšo, go boola basadi ba Maphutha-ditšhaba, gomme le yêna Kgošana Mmašakwane a se ke a ya. Mohumagadi Victoria Thorometšane Johannes Dinkwanyane o be a ile, gomme a išitšwe ka sefata-tsela sa Kgošana James Mabowe Sekhukhune Morwamotshe, ka Kgošana Judah S. Sekhukhune Morwamotshe. Banna ba kgôrô ya Makweng ya mono Bogwaša le bona babo Maphuthe ba šaeditše mokgwa wa setswalanô sa bona, le mehleng ya bana ba bona, gomme lengalatsepa le tlo fele le gopolwa, le ge seantlo Mankopodi go tsebêga mabošaedi a gagwe ka dikhutlwaneng kamoka.

Monna yo mongwe wa mmina tau, tatagwe e kile ya ba ngakabaloi; e be e re ga a kwele ba re meriri ka kgorong ya Makêtê lehono e yo boolwa a re: "Bauba, lehono lehu le lotilwe ka lefišwaneng, le lotetšwe Bauba goba Phaahle - thaka-rabasadi! Serathana se tlo metšišwa lebêtê la kwêna goba leswafo la thôlô. O gane ga mosadi a go kgwathêla bjälwa ka sekhutlwaneng, o go hloma sesadi-seloi, išago meriri go tlo boolwa ya gago."

Pôolô ya meriri: Ke monyanya yo mogolo kudu gomme mohlang owe 'hlôgô e meetse e lôtwa ke mong,' go riano monna wa mmina tau wa Matjie a go šalêla go iwa Seekodibeng Mphanama.

998 Ke lōna letšatši la go tšea le go gobatšana ka dinō tša didila ka dikhutlwaneng; tšatši le ngwana wa taadi hlalefa, sefu se railwe!

Naa elego kilêlō ye ya ngwaga ya tlhōlōgatšō e dirêlwa mokgweng wa eng? Monna mogolo wa mphathō wa Madisa a Mokgōmana Mahlagaume Sekwati Thulare o re: "Motho ga a bega molato kgorong ya molao 'court of law', ga o ahlolwe letšatšing leo la pegō, aowaa! O beêlwa letšatši la kahlolō, gomme go bjalo le kuwa gae badimong. Letšatši la kgorogō le beilwe go muhu ofe le ofe kuwa ntshe; ga e fo ba phōlōkgōthō, aowaa! Mohu o sa fêfêrwa tša mekgwa ya bophelo bja gagwê kuwa moragō.

Kgaoganyō 351 (Seripa I)

Dibetli tša motse wa Marota malōba.

(1880-1965)

Naa e bile bomang dithakga tša lebetlō fa motseng wa Marota, malōba le mehleng yeno? Phetolo: ka baka la go se rate go timelēlwa ke tsebō ya go itirēla mo motseng wa Marota go kile gwa ba gōna banna ba go tseba go ōtlōlōla phata goba kōkwane, lefata, lehlōmō le thapalēgō ka selēpē le petlo ya dijelō, mogopo le magopo a go jela nama.

(a) Mokgōmana ⁺Mmatamedi (Motubatse) Mojaludi Thulare, Phethedi ebe e le monna wa mphathō wa Makgola a kgoshana Kgagudi Sekwati Thulare; monna yo, dika tša mafata a lebetlo la gagwe a sa bonwa Mohlaletse - (1957).

(b) Mokgōmana ⁺Sekgothe Motubatse Sekwati, ebe e le monna wa mphathō wa Makwa a kgoši Morwamotshe II; ebe e le sethakga sa lebetlo le go tseba lebetlwana la ⁺dithoko tša go kgōgēla motšoko wa dinkō (1901).

(c) Mokgōmana Sepadi Sekhukhune Sekwati, ebe e le monna wa mphathō wa Mankwe a kgoshana Seraki Sekhukhune Sekwati, e le sethakga serōtō go betleng le tsebong ya go fēra nyakō; dika tša gagwe disa bogēlwa le mehleng yeno (1880-1957).

(d) Mokgōmana Magōhlō Sekhukhune Sekwati, ebe e le monna wa Matuba a Kgoshi Sekhukhune II; ebe e le sethakga sa go betla le tsebo ya lefērō la nyakō ya sesotho.

(e) Bakgōmana ba bane ba bafulere le tsebo ya bothakga bja bona, baile gaye badimong gomme go hlōkwa le o tee wa barwa ba bona a ka baetšago; go phethegile. Seēma sa baswana serego: "Tshwene e hwile le Kēpō ya yōna, e patile ka Lehwafa". Mehleng yeno, ge e kabe lebetlo la sesotho lebe le sa holofetswe banna ba; ke tšona dibetli tša leho:-

(f) Mokgōmana Mabatane "Jack" Moruthane Sekhukhune Sekwati, ke monna wa sethakga le go tseba bobetli bja mefeng ya delēpē, magopo le melamo ya dipetlwa le mahō le dithēmō tša nyako ya Sesotho - (1955).

1000 (g) Mokgōmana Mamogudi Mapitimetše Makgati, e foba dishego ga ditshollelane le mogwera wa gagwe Tauijakgomo (1959).

+(B) Mokgōmana ⁺Sekgothe, o be a betla dithoko ka dinaka tša kgomo, bakgalabje ba be ba re ga bathabile gomme ga ba kgopšlana mosōga bare: "Anke o mphe Sekgothe ke shudubiše dinkō!"

Mokgōmana Mokgōme Sekhukhune Sekwati, ebe e le yo mongwe a bego a tšeeleditše lebetlo la thoko ye; (1952).

Banna ba gōna ba nalego tsebo ya go betla tše dingwe tša mehola ya malapa, yōna mo motseng wa Marota; eupja maina a bona ga se a ngwalwa fa go ye puku.

⁺Mmatamedi ke ina la ntweng/bogale;
la metlae ke Maphereke, leina-ina
ke Motubatse

⁺Sekgothe, ina la metlae ke Samakgalwa
le lengwe ke Sepekwane.

Kgaoganyō 352 (Seripa II).

Maina a mehlare ya difahlēlō tša Senna.

Mehleeng ye fitilego le mehleeng yeno, mehlare ye methata ya go thwēla difahlēlō tša Senna tlhabanong le meagong ya metse ke gore; (1) Dikokwane (2) Ditheko (3) Mafata (4) Mefeng ya delepe le megoma ya Sesotho (5) Dipetlwa le dipetlwana le mahlōtlō a bakgalabje; go be go rengwa le go betlwa mehlare ekhwi:-

(a) Mohlware, Morekure (Morokoro), Monee, Mothsērē, Mokabi, Kgomonahlabana, Modulakgogo, Mogodiri, Molaka, Mōrōbē, Mongana, Mothapori, Mogokgoma, Mohluludi, Mogōhlō, Mogwane, Mogaya, Mongana-moswana, Mmupudu, Motlouma, Mokgaletlwa, Mologa, Mphahla, Mosēlēsēlō.

(b) Mehlare ya go betlwa magopo le mogopo Lefēhlō, Lehuduwē, Lehō, Kgamēlō ya go gamēla mafsi a kgomogadi; maina a gōna šia :-

Morula, Mojakwana, Mokgorokgoro, Mogaba, Molalanōga.

(c) Ye mengwe mehlare ya mehola ka malapeng go basadi go bata mabatō še :- (1) Moshwana, (2) Mosehla, Ya mahlō:- (3) mo (3) Mohlopi, (4) Mopipi, (5) Mohlapuhla, (6) Motolo, (7) Mokwakwadi, mehlare woo o taga kudu gomme o hwetšwa melapong kuwa thabeng ya Leolo.

N.B. Bjale kage dinaga disa swane, ka menōnō, ya mobu, mohlomong go nale mehuta ye mengwe ya mehola.

1002

Kgomo a tshwaa!

E gama ke mang?

E gama ke nna;

Mmatamedi a Marota:

Hlabirwa ke batamêla go
hlaba.

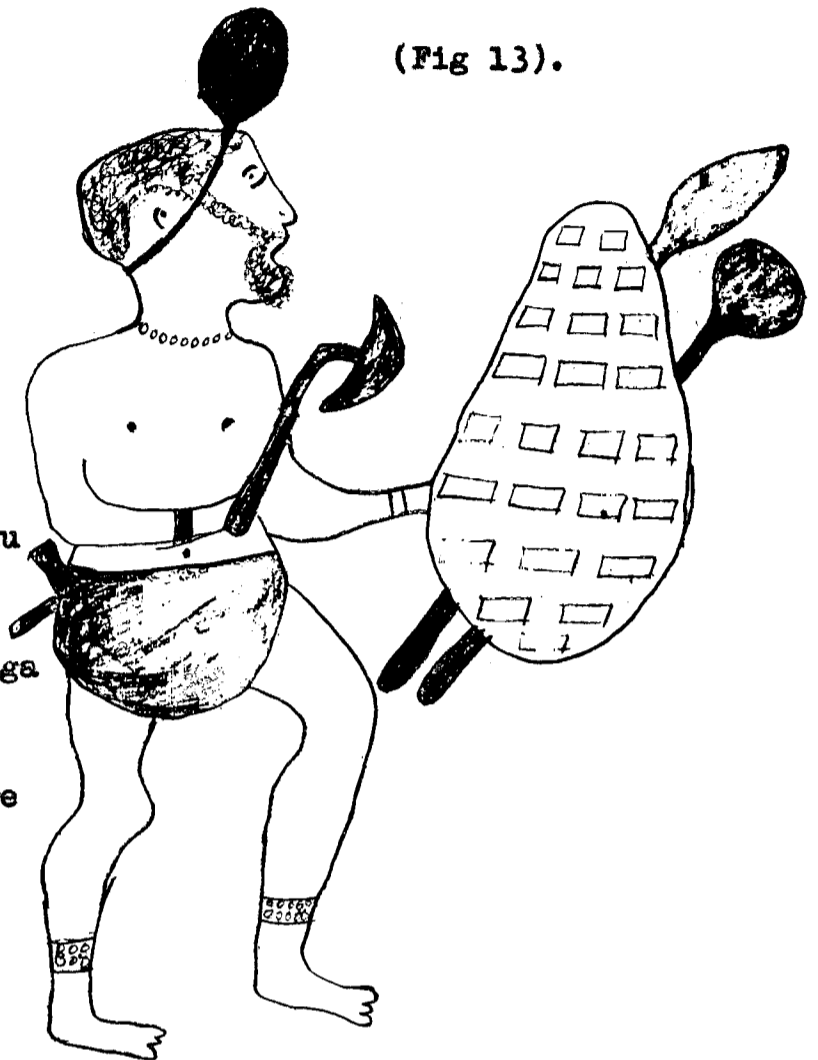
Ke hlabile motho waka
sehubeng, ka mo fetola
kgologolo; nonyana ya tsoku
lempa. Hubêla bana ba
lekgetheng a makwa, ka re ga
a ewa a ribamaribe, ka re
ke sa go tšwa nthse! Ka re
ke yo moshweu wa bo
Katse-katse, a maripana se
ja kgomo ya bogale. Ke
bopetšeng Noko ya Mohlake?

Ka mehla o se mohumudi: O se mmôpêla batho, ke Ledikwa le
leshweu la bo Makgetšêpê a Marota.

Ngwana - Lentle tliša kotsê yewo re tloge!

O wa di bôna di batametše, dibata di lle dikgomo patogeng ya
Madiemule.

(Fig 13).

- (1) Riba-maribe:- Ke gore, o wêlê ka sehuba "Breast" tlihabano
e tloba e thata-thata, go riano Seka sa
Tshwene ya lewa.
- (2) Makgetšepe:- Ke leina la kgaitšedi ya gagwe.
- (3) Madiemule:- Ke leina la motho gomme le retšwe thabana ya
leruwo.

1003

Kgaoganyo 353.

Mekgwa ya dikadimano ka baagishane.

(a) Dilo ka moka di a dingwa le go adimana go gona, le go bušetša se e bego se adimilwe, ka ba adimane goba ba kwani, gomme ga eba selo sewo se ka thanyega, gona ba adimane ba ka xanxetšana "pitifulness", eupja ga kwelana bohloko bja nxase e se gona, tefishano e kaba gona seferong ya sewo se thanyegile, Moeta goba kgomo lega e le sa tše dingwe sa dilo tše ruilwego.

(b) Modishana wa dihuswane, o wa adingwa gomme tokelō ya gagwe, e be seripana sa mafsi gomme ga e le a dipudi wōna o e phahla a e phahlolla, gomme ga e le bakwani goba motswalo wa go hlōka thsēlē: Modishana ga a swaēlwē sehuswane gore le yēna ga a dishitše le ga digōrōga e fele leihlo le gerula, modishana o fiwa sehuswane sa sethōlē gore le yēna se motswalele, sewo ga e be bothakga bjo bogolo le go dungwa ke bagaditšong.

(c) Le tšona tša malapa, Dipitšana, Methotwana. Mehlotlo ya Mabjalwa. Dikēkē tsa go gelēlēla dinwō tša bo-mothabiša-tshuwana e lego Mmamorato wa Mashaedi, di a a dingwana gomme ge thanyegō e kaba gona ka kotsi, gomme ka mekgwa le melaō ya Sepedi tifishano ga e ke e ba gona, fēla ka gore mekgwana ya dipelo tša batho ga e swane: Ba bangwe ba nale mathakga, le tsebo ya leagō goba kagishano; ge mothe a ka senya selo sa yo mongwe ka boomo goba matēpē o wa se lefa. Ga tifishano e kaba gona ke gore,

1004

moeta ka moeta goba Sekēkē ka Sekēkē, le ge dilo tša disa swane eupja e be tekanyo ya sesenywa sewo gomme ga e ba tifishano e ka ba ka kahlolo ya kgōrō, go ka se be gwa hlōkēga ya Lemenetša "Double" ka gobane Letlatswa le senyegetšwe ke sebaka mabapi le pñšfērō go boomo bjo goba matepeledi le moreba wa ~~ni~~ mmigiwa.

(d) Dijo le tšona di nale kadimano, ka tekanyo ya Seroto sa nku goba Lesēlō le gaele ka mothotwana gomme le go bushetšwa go Moadimi ka yōna tekanyō le kēlō yela ya malōba.

(d) Mofepi wa Leseya "Baby". Ka ga rakgadi, ga Malome ga ba felwe ngwana gomme e le batho ba e salego ba bafswa, mohlomong ba lapeng go sena kgaribjana yewo e ka kgōnago go hlaletša goba

1004 go pepula leseya lewo le tlilego; ka mokgwa le molaô wa moloko ke tshwanêlô gore go a dingwe wa bo bôna go tlo hlaletša ngwana. Mohlaletšana yo ga a kwana le go phedishana ga botse le ba lapa, a ka dula sebaka sa nyaga mebedi goba go feta mphetša (5).

1005 Tebogo ya bofepi go bafepi ka moka, ka molaô le mokgwa wa Bapedi ba Thulare ke makobêla, a mohlang mofepiwa a nyala goba a nyadiwa, ke gore, Sehlabiwa se sengwe le se sengwe, mofepi o sêga nama ya bofepi ditho tša kgomo ka moka gomme ga go motho yo a ka ganago le setho sa kgomo yewo ga e se Lehlakori fêla le sa kobelwego ka molao wa Serota. Le ge mofepi a be a apešwa tša boshego le tša mosegare, merepjana goba ditukwana tša mehleng yeno, mohlang wa lenyalo goba nyalano ya mofepiwa, mofepi o bonwagatšwa ka ditokêlô go dihlabêlwa monyanya wa sefepja.

Bjaloge, ga e le gore sefepiwa sewo ebe e le moshemanyana, ka gore ngwana wa lesogana ga a hlabêlwê dikgomo ga a nyala kgarebê, naa tebogo e bang go mofepi? - Theresho ke gore, mohlang go ishiwa mohlobolo ga bo mofepiwa, mathakga a dirwa gomme le yêna mofepi a hwetše tša gagwe dibogo. Borraweshu ba re: "Ga go moswara se bose a sa kego a temona menwanwa", sewo ke thakgano, enngwe ya bafepishane. Moputso wa modishi wa dikgomo ke go ja mohlana le kgatswetši, rena Bapedi ga re tswadiše kadimano le mehleng yeno le ga e le tshalete, ga e na mashokotšo "Interets" e fo bowa e etša mola e a dingwa.

(f) Kadimano ya mashemo, e be e dirêga gomme ka mabaka a lebanego, ge lapa e le la bo botlana goba bana ba lapa lewo e sale bo mmapana-thsehlana gomme batswadi ba bona baile badimong, gomme gonale dirapana tše lebanego, Ee! Motho yo mongwe a ka tla go bafepi go tlo a dima tshemo, gomme tumelano e tlöre:-
 "Nthswarêlê ngwaga goba nyaaga ye ngwana yo e sale gomme e tlöre ga godile o moshuthêlêlê". Mokgwa wo e be e le wa
 1006 kadimano ya megolana ga e le ka tlase ga ba bewa ke balaodi ba temelo, gomme se ka mehla se dirwa ke ba Leshika - goba bana bantlhwa.

(g) Neputso ya go lefiwa matsôgô, e be e le ya ge motho a kgopetše wa gabo go moagela ngwako, tekanyo ya tefelano e be ka

1006 mokgwa wo:- Ngwakô o mogolo wa lapa, o be o putswa ka namane ya Lerôlê (Sethojana), le ge e tabogile ke pôô, gomme Ngwakwana 'wa seshego e le putšane tše pedi tša dithojana le ge e le pudigadi. Modiro wa go a gêla motho ngwakô, moagi o be a hloga - mphufutšo, moagi wa mohiriwa o be a fo swana le mokgonyana wa ka lapeng, gomme tše ka moka:-

(1). Dikokwane (2). Mahlômô (3). Dipalêlê (4). Dinti (5). Dithapalêgô (6). Molope (Bjaang) gomme go fêra tlhaka ya ngwako, mohlomong ga e be thushano ka motôgwana gore banna ba dithakga ba tle go lebeledišana. Sewo, se dira ke mong wa lapa, gore e se ke yaba botšopja ka lapeng la monna goba mosadi, ye ke tiro tša mehleng yela ya magoshi a ilego gaye badimong.

Tsebo ya go lema ka Dipholo, ke mokgwa o mufsa (moswa) go Bapedi, o bonwe gore Maburu a tsêna mo Transfala ka (1838) fa Bopedi, ba be ba re motho ga lema ka mogoma wa dipholo o senya tshemo e tloba le boori, mehleng yeno go lengwa le ka Diribolla mobu dipanwa ka mollo. Koloji ya mathômô ya go bonwa e pannwe ka 1007 dipholo ke ya Morêna Louis ga a fetela kuwa Tswetla, ke ge Kgoshi Sekwati I a sa a gile Phiring ga Masemola - "Magalies Location Nebo area."

Bapedi, ba be ba sena tsebo ya go rwesha kgomo lefata leshitaphiring, mobza (mubza) ka lebedubedung o kgokagane le dikeyi gomme kgati ya mubza e kgoketšwe Lekgaying, moshemane a tswikinya morentho go kwala thlako ya kitikiti Segôgwa se gata mehlashane le matlapa - boka tshilo, ga e napola thôrô ya lehea godimo ga lwala.

Monna wa mphatho wa Manala a Kgoshi Mampuru Sekwati a re, bône ga khudu e rwele legapa "Tent" e le ngwako o sepela ka maotwana a dikologa boka Mamekwane-nxa-mosate-na! Re be re bapala-nxa-mosatena!

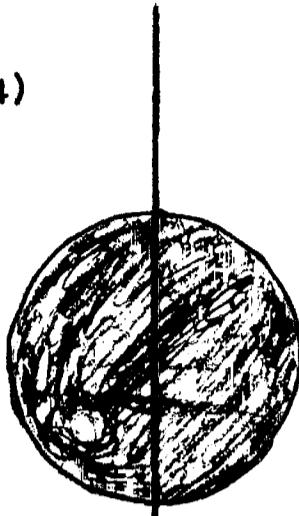
1007

1007

K341120

14

(Fig 14)

Mamekwane.

Nthokolwane ye ke Mamekwane, ke kenywa ya thola, ke yêna
nogwêra yo a ratwago kudu ka masholopudi, ba hlwêla go mofehla
ga dikologa ba mo opêlêlê koshana ba re: Mamekwane! Nxa mosatena!
Re be re bapala! Nxaa! Mosatena!

Bothakga bolegogwa ka tlabane (1899).

Go kile gwaba gôna monna wa mphatho wa matuba a Sekhukhune II, leina la gagwe ke Tabana Ledingwane, la metlae ke Katakata, le lengwe e be e le Legatla ga a sa bina koshana tša seshoboro, lekhwe la katakata ke ge go ôtlanwa, ga a kata-kata ka sa morago. Monna borragwe-mogolo, e be e le mathupja, gomme ka gore Lethupja Maroteng e be e le ngwana wa lapa moshate, bafsa ba bône ka Manthlanyane morwa wa Mantsupi, ge tatagwe e be e le moapei wa pitša tše kgolo tša semoshate wa Serota (1895-1957). Mokgômana Manthlanyane ke yo mongwe wa go hwêla kgolegong kuwa Mashishing "Lydenburg - Town", ka mpherefere wa bokhuduthamaga, wa Mokgômana Mosêhla Sekhukhune Morwamotshe le Mohumagadi Mankopodi Thulare Sekhukhune.

Monna yo Tabane, o kile ya ba tlabane go banna le basadi leagong la Marota fa Mohlaletse, le ge taba ya gagwe e se ya ishiwa letlatsweng la go sekišwa (sekishwa), ka gobane e bile taba ya kgobošo go baithati ba motse wa Bahlakwana.

Monna yo lapa la moshate le hweditše e le thswanêlô ya lona ka mokgwa wa Sepedi go lôta ngwana-ngwana wa Lethupja la bona, ka go monyalela mothepa gore e tle e be mohumutshi le molebadishi wa bo nnoshi. Le gore Phatane e kgaole-Medimo-e lale, bothakga bjola bofetogile tlabane goriano Tona-kgolo ya Marota go Kgoshi Sekhukhune II, shoo! Tabane, o re: "O tlabile ke mothepa wo a go nyalelwa wona o imile, gomme wene Thulare tseba." Kgoshi Sekhukhune II, a fetola Tona-kgolo a re: "Tliša Tabane fa go nna a tle a mpotše seêma, gobane ngwetši (ngwetshi) e gorogile ga botse gomme go sena bogôgô "Doubtless" tlaa naye, fa go nna".

1009

Kgoshi a re go Tabane, o re o tlabane keng?

Ke tlabane ke mosadi sho o imile.

Kgoshi, Na mosadi yo o lalwa ke mang, goba o letše ke o fe monna?

Kgoshi mosadi yo o lalwa ke nna, ga ke rate ga e ba moima.

Kgoshi, na mohola makgatheng a gago le ngwana wa Thulare e kaba eng?

Aowa kgoshi, ke tlabane ke ge a ima.

1009 Kgoshi Sekhukhune II, ga a bonana le mmagwe le Bakgōma a lašela Tona-kgolo gore mothepa ga o bowêlê ka gabo wōna, monna yo Tabane Katakata Legatla Ledingwane ke lena bana le sehloolana, tlase ga moriti wa Letšatši.

Katakata a ya bofamolele, go boweng ga gagwe ka ngwaga wa (1919) ke ge a pherekane, e le Sebta-ōta a fo segisha borampekile "Flies" ga ba bobola ba feta, selwa le popo, ya ditshaba se, se tshabetše badimong ka (1938). O be a sa longwa ke mmutla aowaa! E be e le lenaba la tlhaagō, ka go se rate mosadi wa gagwe ga a imishitšwe ke yēna ka noshi, mohlomong kgopolo ya gagwe e be e le gore e kabe e be moopa. Le mowe ailego o ile go ronana le bona, ka baka la dumo e shoro ye ya gagwe. O robotše bahung a be a rōbala ka mathuding a lapa labo, ka matubeng a Sekhukhune sa pele.

Baile kiri baile bohuna Matôlô.

Hlôôgô ya kgaoganyô ye, ke seëma sa bo Makgolo-khukhu ga ba sa agile kuwa gae (gaye) Mokôrôrwane (Magokgomeng) khwiting ya Noka ya Tubatse, ga dipelo dihlo mogile ga e lebalwe ka Marota-boteng, malôba le lehono:

Baopêla ba re:-

"Bagolo baile Kiri!	(Owee!	Ehiee!)
Baioe bohuna matôlô,	"	"
Baile ga mogolo a sanamê.	"	"
Baile molete mohlaela thupa.	"	"
Baile goya ba sa bowe!	"	"

E bile ba shitwa ke nxase! Marota-boteng! Go nyamilwe la masetlapelo Mohlaletse leotswana, ka Dihlôôgô tše lesome le-metšô e mene (14) bawo baile badimong maabane Dibatsela (eember 16 1965". E le gore ba gona ba sa lego kuwa boôkêla "Hospital" ba gole? tšego maoto le matsogo.

Metse le metsana ya tikologong ya la Mashilaga-atishe ka borwa, Theledi a Marota, ga la hlabêla botse-ke dillo fêla, Difatatsela ditsematsema le Ditopo tša Methepa magorong go butshišwa e le tlang le e tsebeleng gore yo ke wa mang? Kotsi-kotsi! Ke ya lehu la matheletša dipelo tša banna le basadi, ga bana ba bona, ba hwile la tihôka-molomo ba bangwe ba pitlagane mebejana.

Joo! Joo!

Ralahlwa ke ditlogolwana tša Ramodishe a Makwa Sepitle a Mangana! Ibile sufing mosegare wa sekgalêla, Taadi e amusha Tajaana, Motseng wa Marota boteng le Phasha Mmanapjane le wa Phahlamohlaka-falala wa falala ga o topjwe-fala! Thabana ye shoro Manôgê. Eee! Ke theresho ba faletše bjale ka pheta ya mohlaaka, ba ka se bowe gape go tlo phela le go bonwa magareng a rena gape, ba khutshitše go gerema le dipolasa tša Maburu, ka baka la ge Makhuduthamaga a gana phêpô ya maupi a Mmusho - Mohlaletse - "Kraal."

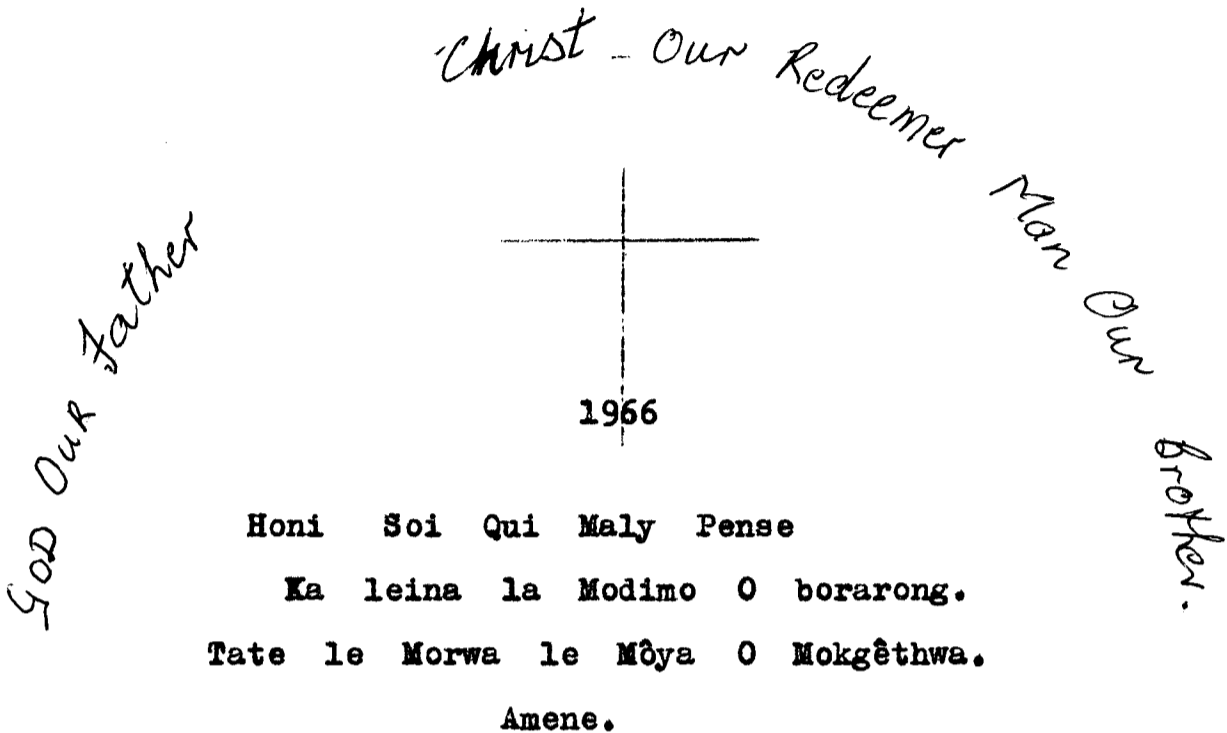
1012 1007

K34/120

18

"Ba e thōbaletše Morōlê:
Go phethegile seēma sa
Mogologolo se rego,
Shalang! Shalang!
Ba phidi le tlo shala
le dibōna!"

Thapêlô ya Mokgalabje Motubatsi.

Ramatla Ohle: Nkarabêlê - Mantšû a:-

- (a) Mokgalabjana yola! O wa nthoga mola, mohloping wola!
(b) Mokgalabjana yola! O dirang mola, mohloping wola?

Modimo O matla ka moka: Ke tla mo tlase ga mohlopi wo, ke sena selo gomme ke khuparetšê lentšû la Morwa wa gago: "Jesus Kristus" fêla, go tlo neêla kinamêlo poifong ya Bo-Modimo bja Gago: Jehofa Modimo Ramatla ka moka, ukamêla fa tlase ga setlanyana se, gomme O shireletšê phuthegwana ye, go fihlêla Wene O ba agêla mokutwana fawe ba tlogo tumisha leina la Gago ka matšatši a bophelo bja bona mo Bogwasha. O ba phemêlê go manaba le go baaroshi, ba lentšû la Gago, ka mehla yohle, ga ba le fa, le meshashaneng ya bona, mosegare le boshego. Ka Yêna Mopholoshi wa rena. Amene.

E.M.E.Motubatsi.

16 Jan. 1966.

Borraweshu ba boletšê ba re: "Hlôla sa motho se ya tetlhôlêla"; Second Kings II:XXIII-XXV. Mokgalabje yo Eliasha

1014 e be e le Moporofeta wa ditaêlô tša Jehofa Modimo Ramatla ka Moka,
e le go Yêna a go bolêla a re: Dilo ka moka ga dihlohlêge
Leratadimeng gomme dibile gôna - Lefase, Letšatši, Kgwedi le
Dinaledi e le go mafase awo go sa tsibjwego mohola a wôna.

Ka ngwaga wa (1921-1931), Moruti Nathaniel K.M. Phala a na
a rumulana ka wôna mokgwa woc wa go sêšêngwa, thuto ya lentšu la
Modimo, gomme ka letšatši la lehu la gagwe, ka June 1931 a
thibelwa kuwa badimong. A bowa a tla gape nameng go tlo kgopêla
tebalêlô go Moruti Motubatsi.

Morêna "Jesus Kristus" O re: "Mowo batho ba lego babedi
goba bararo, ba kôpane ka leina la ka, Ketloba gôna ka gare go
bona."

- (a) Na wene, o rego mokgalabjana yola, o wa nthoga mola mohloping
o kwa ga a reng?
- (b) Wene o rego mokgalabjana yola o ding mola mohloping wola,
o bona ga a dirang?

Borraweshu baitše moja kgôgô o wa tetshêsêngwa, o re
diphofa kobeya kaye? Mokgôma yo mongwe wa Maroteng - Mohlaletse
o hwile ka (1944), a kile a swarêla Kgoshi Morwamotshe Sekhukhune
setulo sa bogoshi, mokgôma yo a bitšwa ka segaupana kuwa go
badimo, a sa nôta mabosa-bosane a bokgoshi ka kgwedi tše senyane
"nine months misrule". Mokgôma yo, o be a utile tshalete ya
tekanyô ya masome a selelago a diranta (£30) gomme tshalete ye,
1015 Kgoshi Sekhukhune II o be a laetše Mohumagadi [†]Malefyane "Setefina"
Mampuru Morwamotshe gore tshalete ye e tlo abaganyetšwa ba diredi
ba:- (1) Tonakgolo Makwatanyane Sekhukhune Sekwati. (2) Mongwaledi
Edward M.E.Motubatsi e be tlhobosho ya bona, ka go dirêla
bothakga go nna gammôgô le setshaba sa Bapedi. Mokgôma yo, e be
e le yêna monnago kgoshi Sekhukhune wa bobedi, eupja o be a
sa rate go bona ge ngwana wa gagwe a ka nyakurêla mojakô wa
Kêrêkê, e be e le yo mongwe wa manaba a Efangedi motseng wa
Mohlaletse - "Paradys - Geluks Location". Tabakgolo go mokgôma
yo, o be a boifa makgowa, gomme le fa motse e be e re ga a ka
kwa pitšô e bolelwa gore Komosasa o tlo ba gôna, e be mogopolo
wa gagwe o wa thswenyega kudu a fele a re, bjale Makgowa wôna a

1015 tšilo reng? Ba ka be ba filo tsibisha ba re botšša gore ditaba tšša Mmusho di reng, gomme ga e le dithswanelo tšša gagwe go ba Bushi, o be a diphetha ka nako e lebanego ka mengwaga ya bophelo bja gagwe, go fihlela lehung la gagwe (1944).

+Malefyane yo, e be e le mosadi a go nyalelwa Mokgōmana Mampuru Morwamotshe ka Matubeng a Kgoshi Sekhukhune I. Kgoshi Sekhukhune II, o filo tššeya Malefyane Nkadimeng a e peyapele ka gobane go filoba ka mokgwa wōna wowe wa kgoshi ya Kgale-kgale.

1016

1007

Kgaoganyo 357.

K 34 / 120

22

Nabomkoppies

c/o Sekukuni Cash Store

P.O. Box 60,

Penge Mine,

via Lydenburg.

Chief Morwangwatô Tsêkê

Mooikraal,

P.O. Soetvelde,

Middelburg Tvl.

16th January 1966.

Hlabirwa a Mmabze,

Re go lebogisha go Mmusho wa Republik van Suid Afrika, ga o neetše kgôrô ya Thuto ya batho baso, go phagamisha Bopedi Bopedi Secondary School, sekgonyullo sa phagamô dithutong tše ka godimo. A go be gôna mahlatse le mahlôgônônô, go Batau ba Marishana le bohle ba tikologo ya Bopedi.

Ke bauba a Ngwatô.

E.M.E.Motubatsi.

Lehu la morwedi wa Phaswane Mashabêla.

Mohumagadi Mokwane Kgoloko Kgolane Kgoloko, O robetše badimong January 1966, e be e le sôna Setima-mello sa motse wa Madibong, ke morwedi wa Kgoshi Phaswane Mashabêla ke mmina Kwena wa selete sa ba ga Mongatana. Mohumagadi yo, e be e le motho mmonwa ka mahlo botho bja gagwe, e be e le motho ya gudilego mengwageng e bile amogela phepo ya botšofadi ka ba Mmuso wa "Republiek van Suid Afrika". Morwage yo monyane, Mokgômana Kgolane ke yo a go bolawa ke Makhuduthamaga a motse wa gagwe wa Madibong ka wôna mperefere wa Mokgômana Masehla Sekhukhune le Mohumagadi Mankopodi Thulare (1958). Kgoshana Kgolane o hwile lehu la masetlapelo a kgatlwa ka mafsika go fihlela môya (môôya) o a rogana le nama a bolawa ke mosadi wa mogolwane e lego Mohumagadi Madinoge Morwamotshe Kgoloko. Mokgekolo Mokwane o bone Mahlomola, morwedie ngwanamohube ke Thlatswadinoka tša Mamatime wa seripana sa ga Ranthô, ka Appiesboom () kgaufsi le ba kgoshi John Mampuru Malekana.

"Rôbala ka khutšo
Mokwena meetse,
Gammôgô le mogatšago
Le masogana a gago
Bahwetšego boikokobetšo
Go ba Bushi ba bona".

Tša Mankopodi Thulare di sa rêma kâtaâta.

Ka la 14th January 1966, fa "Naaboomkoppies No. Sekhukhuneland area", go be go e tetše Bantu Affairs Commissioner Morêna Lizamore a nale morêna Venter e lego bona Bomankgapane ba kgôrô ya ga Sekhukhune, kêtêlô ya bona fa kgorong ya Marota a Bogwasha e be e le ka taba Mohumagadi (seyantlo) Mankopodi Thulare. Mohlomphegi Morêna Lizamore a re: "Maloba banna ba Mohlaletse ba be ba tlile mo kgorong yaka ka mabapi le bogoshi le setulo sa borêna bja Marota a Mohlaletse, gomme ke ba gumishitše gomme lehono ke tlile fa go lena gore le beakanye tsela ya morêrô wo wa boswaredi gore na e kaba mang? Gomme le ge kgoshana Motodi Sekhukhune a se gôna, ga e ême ka mmeshi, goba tša bohlogadi difete a go shupiwa Molebeledi wa Kgôrô, e kaba mang lehono Mankopodi goba mang?"

Banna - kgôrô ya moshate wa Naaboomkoppies ba re kgoshi, a re se ke raitšeêla Leopeng, beng ba molato ba le gôna.

Kgoshi kopantsha dikgadi tše pele ka lapeng la moshate gammôgô le Mmago bona Mohumagadi Marungwane Phathudi Morwanotshe le Mmago Kgoshi Potlake II, wa ga Nkwana.

Dikgadi shidi:- Diphala Ntwampe Mampuru
Thorometšane Dinkwanyane
Ntepane Mankopane Ntchabeleng.

Gomme bana ba kgoshi Sekhukhune II bawo ba swanetšego go ba gona mo Khuduthamaga e be:- (1) Motodi. (2) Malekutu (3) Sehlophe
1019 (4) Mashupjwe. (5) Petswa. (6) Ramahudu. Gomme ga thêpô ye, e ka shita ba, gôna o ka e keletša khuduthamaga ye ka bagolo ba dikgôrô kgolo tše:-

- (a) Makweng e be Mokgômana Segwarihle.
- (b) Matubeng (I) e be mokgômana morwa Phaswane.
- (c) Mabjaneng " " " Kgwarane.

Bjaloge ge thêpô ye gape e ka palêla ba ka moka, e tloba thsenyego ya motse wa Mohlaletse, go ka se shite ka gore mohu Thulare II o nale masogana a wo ba lebanego go thekgeletša borêna bja Marota, ga yo Rein Thulare a sa tsêna sekolo.

1019 Kgoshana Malekutu Thulare a ka fo swara sedulo se, go fihlêla ga mogolwane a phetha dithuto tša melaô ya sekgowa le mekgwa ya pusho ya sôna.

Seyantlo Mankopodi, go ka se'lebane go swarela bana ba Thulare bogoshi e le banna ba malapa bona, ge e le gore Seyantlo se sêganêlêla ka bonganga bja sôna, gôna mmusho wo wa Republik van Suid Afrika o ka a lafa kotsi ye ka go shuthiša yo mmago mpherefere fa motseng wa Marota a wo a Mohlaletse.

Bantu Affairs Commissioner, a re na go ka se tsoge mpherefere gape?

Banna ba kgôrô ya Naaboomkoppies ba fetola ba re; ~~mphefere~~ mpherefishano o we o ka tsosha ke mang, wa kgôrô goba kgôrwana efe?

Se se sentšego taba ye, e foba Mokgomana Phethedi Thulare eitšego ga a fapane le Seyantlo se, a lahla motse wa tatagwe, kganthe phapano ye bona bobedi ba ka be baile ba swarwa ba ishiwa tahlong - ge a sa fele a rêma kêtaêta.

1020 Dikônôkônô tša kgôrô ya Marota, a Naaboomkoppies tše di bego dikôpane mmôgô le bahlomphegi ba kgôrô ya Bantu Affairs Department of Sekhukhuneland area, shiba:-

- (1) Sebope Sekhukhune Morwamotshe.
- (2) Mashabegole Mpjamaleka M. Sekhukhune.
- (3) Setlamorago Sepadi Sekhukhune.
- (4) Morêwane Motubatsi Sekwati.
- (5) Morêwane Mashabane Sekwati.
- (6) Mashupjwe Morêwane Motubatsi.

Poledishano ya fêgwa Leobong, gomme bahlanka ba Mmusho ba tšeya thêbê ba fulara ka Sefatatsela (GG). Di sarêma kêtaêta tša Mahlakô a Phahle (a Flabirwa).

Na leruô la dihuswane le thlokomelong?

Go araba hlôgô ya kgaoganyô ye, go wene Lesholopudi, o sepelago o tsoloma moraga ga mathumasha, o ka se ke wa tseba selo ga o sheditše go kgahlwa ke maêtsê a dianokeng gobe goriano borraweshu ga matlapa a sa kgiwa Leroto (môrôgô).

Borraweshu - Thutokgolo ya bona e be e le kgomo le pudi le nku, go rena bashemanyana gomme Bommaweshu - Thutokgolo ya bona go methepana e le mabêlê - mabêlêga batho.

Ka ngwaga wa (1901) ga re thôma meraka ya diruiwa, re be re laiwa temosho ya phudisho ya dikgomo gore, dikgomo ga di toutêlê felo go tee matšatši a mararo, yanke ke ge difula mogwang temelong. Isha dikgomo go nwa meetse nokeng, ka mosegare wa sekgalêla gore ditle dikgônê go khutša merithing le go thenkgola môtlwô, gomme dikgomo tša gago di tlo kgolla.

(a) Borraweshu, ba re laetša le methushwana ya tšona mabakeng a ge ditswala, pudi goba kgomogatšana (Sethojana) goba pudigatšana e ka farêlwa goba ya ganêlwa mohlana (Santhago), re roma moshemane go tsoma dikgabane tša mohlashana owe o bitšwago Moreswa, pudigatšana goba kgomogatšana e nošwa wôna o pshatletšwe ka lenakeng - ka meetse.

(b) Ge Mabotlana ka baka la go shisha ga bommago wôna gomme a amule kudu, ke gore a nonne kudu gomme le lengwe la wôna la thetšwa, gomme gwa lemogiwa gore lebotlanyana le, le bolaiwe ke sebete "Liver" ka baka la bohloko "Gall" le monônô: Gôna go tla rongwa moshemane go phapha segapi sa mokgoba go tlo kgatlwa sa gobanywa le meetse, gomme sa hlotliwa gabotsana, sa tshêlwa ka manakeng gomme mabotlana a gamodishwa (gamodišwa) ka moka awo a sa yego madišong le kgomo tše kgolo goba *Môrôlê.

(c) Dinku ga dika tsênwa ke bolwetšana bja Seopi, di ethimola "Sneezing" kudu, bolwetšana bjo, bo-bitšwa seppa-hlogwana gomme go tlo tsomêga thola ya Morolakgomo tša kgogišwa wôna ka go gamêla thola ye ka dinkwaneng tša tšona e tinteditšwe.

(d) Diruiwa ga dibolawa ke Leshitlwane, banna ba be ba tseba

1022 gore, diruiwa tše ga dinošwe meetse ka nako e lebanego goba mohlomong dihlaêlêla meetse ga dikgôlwê ka baka lewo o tlo kwa banna ba re: Moshemane yo ga a tsebe go disha, ke seotana "Ignorant".

(e) Ge seruiwa sa tswetše se ka ruruga mokaka, sehlare (kalafa) e be e le go oretša seruruga sewo ka Boya bja Komi, bjale ge matšatši a se a ba a mantshinyana, seruruga se tlo phôhlêla le yêna motswitshi wa mosadi o alafiwa ka wôna mokgwa owe diphôôfôlô di alafiwago ka wôna.

(f) Thetlo, yôna ga se bolwetši aowa! E foba ga kgomogadi ga e ile ya tôpa leshapo la motho (mohu), mafsi a fetoga madi "Blood" gomme mafsi (Lebese) ga a dumêlêlwê go lewa ke motho ke bohlwele "Gif", a tshollwa goba go fiwa mpja.

1023 (g) Malwetšana a mangwe a diruiwa a be a tseba ke bona borraweshu mekgwa ya mealafela a wôna, ka gobane bolwetši bja Leotwana "Rooibloed" bo be bo alafiwa gomme rena re fo bôna ga re neelwa dikgati tša moretlwa re Oma ka le, gomme re tatswiša ka le.

Gomme re se hlaologanye gore Thupa ye, e tloditšwe ka Tshidi ya mohlare ofe, ibile ba hwile ba sa re laetša mohola wa bona owe.

(h) Mabotlanyana a tswalêlêlwa ka shakaneng mosegare le boshego, go be go sa ratege go rôbatša namane le naale goba mmago yôna, ka baka la go mafsi a badishana le ka baka la go boifa sebetse, le go se dumelêlê mamane goya phulong le dinaale madishong le ge e ba mamane e kaba marojana a kgwedi tše senyane goba go feta lesome la dikgwedi.

Marôlê (Môrôlê) o be o dišwiwa (dishiwa) o noshi, ka mohlatswana wa wôna, go fihlela bommatšo diphuuša.

(i) Dipôô: Dipôô e be e se gantshi go hwetša dipôô tše pedi ka shakeng le tee tše lekanago ka go tiya, eupja gobe go e ba pôô le masêlêlana dipôwana - pedi goba diraro, mohlomongwe di sa kganyogêga legolong gore go ka bônwa e fe ye fetago enngwe ka le êmo mmele, bagologolo mogongwe ba fo kgahlwa ke mmala goba molêmêlo wa dinaka.

(j) Thêkô ya mabêlê-thôrô kgomo gobe go lekanywa ka Seshego-sa-kgomo, mehleng yeno e kaba tekanyo ya masaka mararo = 460lbs.

Mmamonianyi wa Motshakane ga Mothsana.

Ka mabaka mangwe, bongaka bja motho moso bofele bo nyatšega, ka baka la mekgwa ya ditiro tša dingaka. Motho yo a fologago sekana se sa ngwakô, (Fig 15) ke monna wa kuwa, ke Lephala la Motshakane, o swere Mohlogo-nakana la pudi le tletše madi a se sedimo sewo se hlabilwego ka maabane madikelong a letšatši.

Motshakane yo ke yo mongwe wabo Kgagara-tshwene, e be e le ka ngwaga wa (1952), ke ge go ephetša Mphatho wa Madima (Maswene) a Malekutu Thulare Sekhukhune.

Mamonianyi yo, a na fihla lapeng la monna wa ga Mothsana, a amogelwa gabotse ka modumo wa bophala "Matinki" gomme monna yo a go gôrôgêla ka go yêna, o nale basadi ba babedi yo mongwe ke Mamonyadiwa, go hloka mahlatse ga Lekwapa le, la amogêlwa ka lapeng la Mogaditšong Mmanorato wa monna yêwo. "Go bonagala kanêgêlanô go bararo, Mohumagadi Mogale a riano". Ke ge go bolawa pudi khunolla-moraba, bjalo a tshela madi putšana ka lenakaneng gore e tle e be bohlatse bja go bônwa ka mahlô, ka moswane ga a tle go shupa baloi (baloyi) fa motseng woo.

Bjalo kaga e le mohlwa a di dira, a tšeya nakana la madi gomme e be e le mola batho ba bantshi baile dilaong, ke ge a nanya-nanyetša ngwakong wa Mamonyadiwa, go shunyetša nakana lewo marulelong, ga thoma go namela, Mamonyadiwa o kwa shwahla-shwahla godimo ga ngwako. Gomme Mamonyadiwa ke ge a tšwela ntle lapeng a bona Thuri godimo ga ngwako ya sebopêgô sa motho, ke ge a falola mokgoshi, iuu! iuuuu! Nthlakudišeng! Ge ba kgaufsi banna ba fihla, ba hwetša mothuri (motho-thuri) nthlohlona ya ngwako ba re:- "Fologa shêtê la rragote!"

Mothuri ga a thoma go theogêla mathuding ke ge a setlwa ka

1025 melamo, e fele motho a re, sa mmolayeng ga a tle a re botše gore ke yêna mang?

Ge a dikwele dirôba di gapêla madi-teng a re, ke nna motho, ke ge a e polêla modiro le maletlana a gagwe a go ja tša ditlaelana, tša banna leagong la bona le basadi ba bona, le go hloyantsha moloko le moloko.

Motshakane yo, ge e kabe e le mehleng yeno ya Makhuduthamaga, e be e tloba sheba sa manong a Lewalemagodi.

Monna wa mamonyadiwa-mogwera wa thuri, ya be e sale a gôgêla ka ngwakong go fihlela go hlabeng ga letšatši, a e pôna kgobogo le bothuri le bonaba motseng wa gabo le nankhono, mosadi yewo o bowetše ka lapeng labo go dikgaetšedi le bana ba gagwe gomme naba le hweletše ka moka.

1026

Putshišo.

- (a) Na ke ka baka lang ga bongaka bja Makgowa bjôna bo sena neanyo go malapa a banna le basadi?
- (b) A nke o mphe lebaka la boneanyi bja bongaka bja batho baso?
- (c) Na e kaba mekgwana yewo e ka dira kagishano ye botse le khutšo bathong?
- (d) Go ka dirwa bjang mabapi le boneanya bjo bja dingaka baloyi ba?

Mokgôma yo mongwe wa motse wa Marota gôna fa Mohlaletse, o be a fele a re: "Botse bo bôna ke 'Jesus'!" Mokgôma yo o be a hlôka thlaologanyo e le sefofu sa mogopolo gammôgô le go bôna diphetogo tša mehla le mabaka go tšewo a dibonago le go kwa ka ditsêbê tša nameng.

Monna yo e be e le lônâ Legwelema, o be a swana le lehufa, ka go se butšwe ka pitšeng ya tlhadiwo ya dikêlô tša meetse tša masome a mararo a mafišwana "Gallons", e bile o ile badimong ka bjona bogwe bja gagwe le mojako wa Kêrêkê a sa ukamêlê.

Ka ngwaga wa (1933), ga pitsho e be e dutše ya Matona a tikologwana ya Mohlaletse ka gore kgobokano ye e be e kopanetše ka ngwakong wa Thapêlô, yêna ga se a ke a e ba gona magareng a yôna. Leina la gagwe la dikwêrô e be e le - Mogobunyi - ga a gobunya bjalwa ka segô sa mphêfê.

Lehodu le gahlana le nôga!

Go fihleng ga Marota fa Mohlaletse ka (1894), mehleng ya pusho ya Thorometšane II go be go le lehwitiana la Segôtlô sa polokêlô ya mabêlê, gomme segôtlô se sê be se ageletšwe moshola (Fig 16)

ga Mohlaletse ga e gahlana le Mohwetsi, felo fa banna ba be ba agile ka mokgwana wa senna sa bona.

Mekutwana ye meraro ye, ke ya taetšo ya nyakwana ya dishego gomme moakabijana ya rwelego Mothotwana hlogong, o tšo utswa mabêlê ka ngwakaneng o mongwe gomme bôna, Auwii! Hunadi o tlo reng? O gahlana le nôga fala mosehlelong wa marakana, na a ka shwahla legora le?

1028 Sephethô e foba gore a bushetše mabêlê a wo ka seshegong sewo a tšwago go a utswa ka nthse, bjalo ga busheditše go direge bjang le nôga ye ya Mokôpa wa thabeng? Aowaa! Ga bowa a sena selo ka mola mothotwaneng goba leselwaneng, a ka se e hwetše, na e tloya kaye?

E tlo fetoga Molagô wa Lebabi goba Mudi (Thutse) goba mologô wa lenti la mmotša (Mmootša).

Motho mang le mang, monna, mosadi, kgarebê goba Lethumasha, ga a tsêna ka masêhlêlô wa morakana wo, a lebanye ka seshegong sa lapa labo, a seke a ntsha mabêlê ka fawe go sa lebanago ka gabo.

1028 Ge motho a ka dira mahlašana dinaye, nōga ye e tlo thiba tsela gomme wa goboga, wa tsibja ga o le lehođu gomme wa se botego polokelong ya Mehlōkōlō ya Setshaba.

Lege motho goba lōna Letanya (Letanywa) lewe le ka phuma mabēlē awo, o tlemegile go a bushetša felō ga wona, le setopa monwana se gōna, go tōpēla magora a dirapana le yōna merakana go phemēla mahodu awo a ōrago di agēlō tša ba bangwe, mogologolo o re: "Wa se ōbē ka leoto goba ka molomo, gomme o hlalēfē o se ōbē ka seatla!"

Tlhathollo ya maina a dikwêrô (Sedumedi).

O se ke wa ba wa thswenyega, motho mang le mang o nale Lenthso (lennthso) gare go ba gabo, le ge maina a, a ka bolêlwa ga go befêlwe, fêla e sego ba bannyane go bitšša yo mogolo ka lôna gomme ka kudu-kudu ke a dikwêrô goba go Sêba (Sêêba).

Eupja ga e le thaka e tee gôna ba fo kwêrana ka wôna go thabilwe, lege go swerwe methamagane (ga go nwewa bjalwa bja sesotho), gape mainana a dikwêrô a thabja kudu ke batho ba semphathô goba wa kwêrwa ka bagolwago e sego bannyanana ba gago, mohlomong motho wa dilete a sa tsebe gabotse ina la gago, wôna shia:-

- (I) Dihlabarô - ditlabakêlô: Ke gore, mokgogi wa lebaki le monotosane, monotosane o mela thabeng le mo fase.
- (II) Ntolototšane: Motho wa go bolabola kudu, wa taba disa o mego ganong.
- (III) Mpheyane: Mamakane goba moradiana Moradiananyana (Moradianyana).
- (IV) Katakata: Go bowêla ka sa nthago a o tlana kgati ya semphatho, go shirashira ka mokgwana wa boyi.
- (V) Kitiki: Mopheshumi ga a sepela go se gojana sa leoto.
- (VI) Pshweregehle: Motho yo a senago boduma, mothabêla gohle, botho fêla.
- (VII) Mantšokodi: Ke ina la pitsi "Perd" ka (1900), eitšego go usha Sekhukhune II, ke ge ba mphathô wa gagwe ba mokwêra - metlae ka lôna, ushitšwe ke "Joky" - ke Mantšokodi, ke ina la metlae (1900-1943).
- (VIII) Morwamoretlwane: Ke leina la metlae ya kgashana Phathudi Morwamotshe, ge a be a re ga ba sale papading ya kômana ya bogwera a fele a re: "Moretlwa lehono o tlo galagala!" Gomme ba mphatho ba re ke Morwa-moretlwane (1904-1944).
- (IX) Phanthse: Ke leina la kwêrô-metlae la Mokgômana Morêwane Mojaludi Phethedi, ka ba mphatho wa Mankwe (1884), phanthse ke go bupja nawô tše menatla.

- 1030 (X) Mafêrê: Ebile ina la metlae boka sekwêrô go mokgômana Mogase Motubatse Sekwati, e be e le motho wa digôrô gomme Agente melaong ya Marota (1850-1925), Mokgômana yo e le Sehlatha-kgôtla Maroteng - phosho ya gagwe ifilo ba e tee go bana ba mogolwane ka rata thakêlêlô ya bo yêna.
- (XI) Motswadiatleng: Ke sekwêrô sa bongadi ga Tonakgolo Bokgcbêlô a e ra kgoshi Sekhukhune a re ka gore, yêna o re o kwana le Dikgapetla utšwile atleng tša rena banna ke - Motswadiatleng (1899-1923).
- (XII) Mogogonotswana: Ke sekwêrô sa kgobosho ka mokgomana Phathudi Morwamotshe go Moruti Edward Morêwane Edumand Motubatsi ga a thôma go thêlêga sekolo sa bana sa mosegare, dithapêlông tša Badumedi tša phirimane le go ruta dikosha tšwelopele, "Motho yo o re, fela borôkô, ka thsipi ye ya Kêrêkê neng le neng; ke Mogogonotswana ka gore ga a na dimpa tše kgolo".
- 1031 (XIII) Legadikwane: Ke sekwêrô sa tshupô ya mahlahla meshumong, leina la gagwe ke Mampshwe ke monna wa kgôrô ya Mallega, e be e le Phôkgô ya mashoboro ba mphatho wa Makgola, a kgoshana Kgagudi Morwamotshe Sekhukhune (1908-'10) gomme o sa phela (1966).
- (XIV) Maletswai: Leina le, ke seka sa kgopotšo, eitše ka ngwaga wola ga Maletswai Seroka a go bolaya bana ba babedi ba mogagabo, bjalo ka kgorong ya Maroing gwa bêlêgwa ngwana wa moshemanyana - a hlaletšwa ka lônâ. Gaele la theresho leina ke Kgolane morwa wa Mokgômana Sehlophe Sekwati Thulare.
- (XV) Senkgadikgomo: Se kwêrô se, se filwe mokgômana Mapitimetše Makgata ka go kgahla kgoshi Sekhukhune, gomme ga a nkge dikgomo tša batho ka moka aowa! O fo rkga tša bawo ba sa kwego - Magatishi.
- (XVI) Mankhiri: Seêma9ina le, ka sa Makhuduthama a Mohumagadi Mankopodi Thulare, ba kwêra Mokgômana James Mabowe Sekhukhune ba re: "Mabowe James, o fisha go swana le mollo".

- 1031 (XVII) Makakasane: Ke se kwêrô, ga go thabilwe ka mokgômana Tsêkê Morêwane Sekwati, lôna ke phetolêlô ya mmolêlô wa se "Swazi" "Umaganye".
- (XVIII) Moshabêlwane: Ke leina la metlae la mokgômana Phethedi morwa wa Thulare II, ina le, o retšwe ge a belegwe mohlang monna yo, a be a rumilwe Mohlaletse gomme a rêlwa Lephodisa le (1932).
- (IX) Mapitšane: Ke ina la di kwêrô go Thorometšane II ka ba Madibong (1894), ke gore ga a solêlê motho, ka baka la ga kgoshi Morwamotshe II a hwile ntweng (1877).
- 1032 (XX) Matumule: Ke ina la go rêta kgoshi Kgoloko morwa Kgolane Kgoloko Sekwati. O be a rêtwa ka lôna ga a bina kosha ya moropa, o be a tseba le go bapala ka peyane "Organ". E be e le yo sehlogo dikahlolong.
- (XXI) Matomolane: Ke ina la dikwêrô.

Maina-ina a Marota shia:-

(1) Bauba (Ramaube). (2) Hlabirwa. (3) Phahle.

(4) Ngwato. (5) Dimo, eupja le ge e le dirêtô, ke wôna

a fago mokgwa wa Serota go hlompha, gomme le go bitšana ka wôna ka molaô le mokgwa wa Bapedi.

Mokgwa wa tlhomphano ka dirêto, ke thuto e kgolo ya Marota, gammôgô le go basadi le go ruta bana go lebogana ka direteletšano gomme ke yôna thuto ya mathomo le mafelelo ya Marota.

Borraweshu ba re laile gore, le ge kgoshi e befeletše mohlanka wa yôna, ishang kinamelo go kgoshi ka direto tša Moôtlwa wa Noko.

"Hlabirwa A Bauba A Phahle!

Sebata Kgomo Sa Banna.

Tau Mankalê A Banna!"

⁺Mankalê: Na keng mankalê?

Mankalê ke Segokgo sa bohlae, ngwako wa sona o nale

lemati gore ga pula e ena, meetse a se tsêne. Ka makgonthe

Mankalê o botegile kudu, kalafong ya bana (Maseya)

"Babies" thswenyegong ya hlôogwana.

Ka dihlabarê, ditlabakêla dilo tša banna.

Fa kgaoganyong ye, go laetša sewo lebaki le lego sōna, bjale ke ge Mokgōmana Morêwane (†Mabilwane) Selai Hlakudi a le rêta a re ke: "Dihlabarê Ditlabakêla Dilo tša Banna". Gomme mokgomana Mapurunyane Hlakole Radingwana a re ke: "Ditlabane ga re lle tšona re ya tlabana ka dipolêlê".

Mokgōmana Nangolane Mphaka Malapane, ga a kgogile a fele a re: Hee! "Hlare sa Makwa ga le se tsebe se tlo le usha le ba bannyane!" A rōbale borōkō bja boshego, a khurumêlê mahlong, e be e le monna yo a lumilego ke Mmutla, a sena bofotle go bohle. O ile badimong a be a shikara dipeu ga Mohumagadi Leganabatho a eya mashemong a Moshata (1921-1940).

Lebake (Lebaki), lebaki ke bohlwele bja go timetša kgopolo ya motho, go thsereanya mogololo wa motho sešmong sa gagwe, go be go riano Mokgalabjwe Matie Makgata.

Ka ngwaga wa (1951) lesogana la ga Lebea, leina la gagwe ke Rampokišeng Makgwala, o fologa N.R.C lori mola beomong bja yona, ga a gōrōga, o hwetša ka kgorong yabo go hlotlilwe metogwana ka mehutana. Go be go nale banna ba babedi ba Matshakana go nwewa go kgogiwa Matokwane (Motafatshi) "deprivation" goba moamugi wa tlhologanyo mothong, ke ge ba tlo gobatša Lekwapana le lengwe ka Sekerō. Motho yo wa Thulare a ena lebitla a hlōka mmolayi. Lege Rampokisheng a ile a ishiwa kgolegong a bowa eupja mehleng yeno sholaa! Ke legafa la go tšola lekgêswa.

1034

Ge re latêla theresho, rena Marota, selo se lebaki le ya regana - nnang, ka moka dikgoshi le bakgōmana e bego e le bakgogi ditsela le mekgwa ya dikahlolo tša bona dika se shalwe morago.

Mokgōmana †Tswaledi Morêwane Sekwati, e be e le monna wa mphatho wa wōna Hlare sa Makwa e bile yēna Mohlafishi wa mpherefere wa Masehleng "Geeneinde" ka 1893, ka lehu la moswaredi Kgoloko Sekwati Thulare, mokgomana Majadihlōgō Mabogwana o be a re go kgōga, a fo fahlêla marumu le selêpê a hlaboše lentšu a re: Baile kaye Mankwe dithamaga!

1034 Mokgomana Matsebe Bokgobêlê Sekhukhune ga a kgogile o be a phala ke ngwana Papane ka ganong, ibile Tonakgolo legatong la tatagwe, ka baka la go ratwa ke yo Sebara sa gagwe. Na a kgethelwa go tonêla kgoshi bjang, kantle le kgôrô ya Marota? - Ga legona Lerota le kilego la dumelelana le boethatelo bjoo, go hloka mahlatse ga gagwe, a biletšwa badimong ka bjako (1930).

⁺Mabilwane: Ke ina la dikwêrô.

Tswaledi: Ke mogolwane wa Tseke bana ba thetô (thetho).

Dihlabarê: dithsereanyi, digakantsha.

Dihlabakêla: digobanywa, dinukiwa.

Motafatshi: Setlaêla, mosenya, moamugi.

Matokwane: Setlang sa Lebaki, lônna-lônna.

Na letokaetšo ke lebopo go motho wa Sesadi?

Go araba putshišo ye, malebana le mokgwa wa go rwala ka hlôgô, ga batho ba sesadi ke nkgolokgotha ya hlamulo, ge go ka hlokomelwa gore, pelo ga o ka iruta boiyi e ka se tlwaele selo. Dilo ka moka

di a

Moshate

tlwaetšwa gomme go rwala ka go tokaetša le gona go a tlwaetšwa, batho ba sesadi lebopong la ditshaba ka moka mono Afrika-borwa,

modiro wa bona wa malapa ke wa go rwala se sengwe le se sengwe phogong, ka baka lewo nke ke ge basadi ba tswetšwe e le batokaetši, aowaa!

Le mehleng yeno, go lemogiwa ka bomapana-thsehlana ga go bapalwa goba go tswala-tswaletša malapaneng, bannyana ba ithuta go rwala dipitšana le moštana ya bona hlôgong ka tokaetšo gomme bashemanyana bona ba rwala ka go shikara Legetleng.

Mokgwa wa go tokaetša bomago ngwanyana ge morodiye a sa kgônê go tokaetša serwalwa sefe le sefe, ba ba mo nyamong gomme mo tutuetša gore a tlwaêlê go tokaetša se sengwe le se sengwe, go rwala ka hlôgô a sa swaretša. Gomme e re ka gore le yêna o bona bagwerana ba gagwe baithuta, le yena a be a tlwaele, mokgwana wa tokaetšo mathumashana ba thoma ba sale menyagana e senyane (9yrs).

Bashemanyana, botatane ba ba ruta go shikara ga moshemane a rwala ka hlôgô legong, bagwerana ba gagwe ba mokwera ba re, uwee! O ~~na~~ rwele sesadi uwee!

Phumo:ya mosadi, sebegô goba bjalwa bja monyanya, ka mokgwa

(Fig 17)

(Fig 18)

Sebegô sa bjalwa.

1036 wa setlwašlō sa Marota, mosadi goba Lethari ga le ka phuma Serwalo ka moēta e ba kgōnōnō ya Seka se ka hlapetšwago goba go thaetšwa tirēgō.

Tokaetšo: Ge go tsinkêlwa mabaka, mabapi le putshišo ye, go thoma ka ngwaga woo- (1894-1964) fa motseng wa Marota - Mhlaletse, kotsi ya go phuma ga sebego ga se a ke e ba gōna aowa - owaa!

Tonakgolo. Makwatanyane Sekhukhune Sekwati o be a re: "Mosadi ga a ka phuma sebegō sa moshate se lebantše Mosehlelo wa kgōrō, motho yo bjalo o wa gononwa gore, o na leng - se dirilweng sebegō se?" Ga ishita phumo ya moēta wa meetse, e ka kgotsiša ga e ka diregela mosadi wa thetho mo leagong la Marota, ke ka baka lewo - meidisha emengwe e fele e nyarêlêlwa ke mashulana.

Yo monnyane ga a tisha go phuma dipapading tša malapaneng a go tswala-tswaletša, o nyamisha batswadi, ba be le kgōnōnō ya bogōlê go ngwana wa bona goba Sepha. Methepane ya batho baso, ba thoma go tlwaetša mashita-phiri a bona go tokaētša bonnyaneng, gomme le bommabo ba fele ba re: "ithute go tokaētša o a bona 'Matšatši o tokaeditše o wa go phala, moetse a se ke a go phala pheladi!"

Bommaweshu le bona be ba riano ba re: "Tloga-tloga e tloga kgale, thutela bogolong e ya rōba." Mehleleng yeno re bona le tšona dikolo tša dithuto tša dikgapetla, ngwana o thomisha a sale mengwaga e shupago.

Lehu la Mokgomana Phêhlane - (1912-1966)

Le ge ba rakiwa Mohlaletse, taodišo ya bona e kgônêga go laodišwa, eupja lehu la mokgomana Phêhlane Kômane Sekwati, tiragalô ye e shitwa go nyayolla kudu ka yêna.

Phêhlane e be e le phêhlaloko ya mpherefere wa Marota, dihlogô tša bana ba setshaba sa Thulare, difologetše bahung ka tiro empe ya gagwe. Phêhlane, o robetše madulong a bahu ka kgwedi ya "January 1966". Na o be a le bjang thôbalong? Ee! Ke bolwetši eupja ibile kôtlô ya masetlapelo, o dubile leraga ka mpa e kukumile e le bjalo ka mogodu wa kgomo e bipetše ke mabêlê. O hlakile a ba a fihla kokelong ya "Jane Furse Memorial Hospital." Ntshê legôna a palêla dingaka tša banna Boramoshwe, kege a gumishetšwa gaye, bolwetši bja gagwe - Marota a re: "Kgwênênê lesogana molatša showe mafateng!" O dille gomme dija wene lehona, o ba tšitlantše, shidiwe o diimile tšôna, tseba o ba raketšego tšôna, ga digo upe o sa upega hle!"

Phêhlane o bile mahlatsê go phonyokga tahlô "Exile 1959", gomme se nke se diregile gore Marota a tle a bône kôtlô ye ya lehu la gagwê. O hwile a hlaswêga le go se ukamelwe bolwetšing, ka baka la tirô ya gagwe, lehono ibile bana ba Thulare ba fihlile fano Bogwasha "Naaboomkoppies" motse wa kgoshi Sekhukhune II o fetugile marupi, go kwala sello sa Môngao le sa Hlwaêla-Manyama.

Mokgupi ga fsiêlêlwa Manyedi a bolôkô.

Kidišo ye, bommaweshu ba e kgalemêla kudu, go methepana ka mafuri goba ka lapeng le ka nyakong, ga go dumêlêlwê gore ga yo mongwe a swere bokôkô goba malôkô a dikgomo a kgopa gomme yo mongwe, a moshale morago a fsiêla manyedi goba mashaledi a malôkô. Mokgwa wo, bommaweshu ba gana ba re, bolôkô bonale serômô go basitsana pelegong ya bana, ga go ratege, ke go phekgola yo mongwe pelêgô ya bana.

Gomme kidišo (kidisho) ye, ke gore, mothepa o ka bêlêga bana ba mohuta o tee.

(a) Ge a romegile gomme yare ngwana wa thaga-letswalô ya ba mothepana, e tloba moka bana ba gagwe yaba basitsana go fihlela ka kgorula mala, gobane se rategago ke go tabatapetša pêlêgô ka lapeng e sego mohutana o tee.

(b) Gape, ge mothepa o ka thôma ka ngwana wa lesoganyana, o tlo feleletša pêlêgô ka mphôhlô wa bashemane, bagologolo ba kidišo ye ya mokgwa wa bona e be e hlokometšwe ka kudu baneng ba bona.

(c) Meidišwa (Meidishwa): Ka moka tše, batho bakgale ba itšego diaila, ba be ba reresha ge baitše kgarebê e se ke ya ja Sehlong, Kgarebê e se ke ya ja nama ya Pharêla (pharêêla) ya kgomo goba sehuswane sefe le sefe gomme segano botšwa se tlo epônêla. Dinamana tše dilewa ke methepanyana yewo e sego ya thulêga moôkôla "Womenhood", goba Makalakaleng!

Mošnō wa ba bina Kwena ba ga Mashishi.

Sephatlo se sa ba bina kwena, ba agilego mo "Forest Hill" ga ⁺Mashishi, kgoshi ya bona ke morōna Makgamathi Mashishi. O nyetše lebōnō mohumagadi Kogolakae kgaitšedi ya Motubatse Moruthane Sekhukhune Sekwati gomme kgoshi ye o sa nale le rena.

Sereti se re: "Ga geshu re bowa Modupe mapalakateng, naga Mmakopa morongwa Mashabēla.

Re bowa Tilu le Tilwane madiba magolo ka mabedi madiba-maswana.

Ra nago ra hwetša noka e tletše, ra sela ra šna lehlaka labo - Mmantshehleng ke lla e shitang bo-Mahutwane ba se hlaballa Sejako tletlolo se maragwana mabedi, a mositsana rope difōgōle.

Re bowa Tshaleale ga ra mmoka lekgomo, špē le tlagadi špē le senago meetse a go le a go hlapa diatla."

⁺Mashishi: Ke leina eupja ke Mabjang a matelele, a fetago lefee ka boteletšana.

Mashi: Ditshaledi tša mare a borokō dihlaeng tša morobadi, ka kudu bomampana tshēhlana.

Shi: Tshirogo ya mababedi a mollo goba malalakwaetše.

Mashishing: Ka mo go boifišago goba ka maong "Secret part" a motho yo a tšwilego mahlalagading. Naga ya

Leshishi: Batswako - Shishi! "Shameful".

Etia sentsokelela Thamaga ya Mabjana.

"Bjo bopholo bja ⁺Phakana a Dimo, bja bohlole bja Tubatse":
Ke mafiri le bogopa ga ba rēta thabana pedi - Bogwasha le
bogwashana tše emulego Thōle le Phala "Koedoe & Springbok" fa
"Naaboomkoppies No. 398".

Mehleleng yeno, re ya lla re re, kgoshi Sekhukhune wa pele, o
eketše badimong a utile bohwa bja motse wa Marota, a sa laetša
motho ka baka la go tsogelwa ka lerumo a robetše. Gomme bohwa
bjaowe bja dipontō le bja magakabjwe a bohlokwana a timeletse sa
ruri-ruri, goya-goile, ga e sefela ga badimo mohlomong ba ka
lorisha yo mongwe wa setlogolwana sa bono. Go mmontsha bohwa
bjowe, gomme a ba le mahlatse awo a sa molekanego.

Bontshi bja bana ba dingaka-balci, ba nale mebelele gore,
tatane o hwile a sa ntaetša selo, le go nthuta selo mabapi le
metlantlang goba methushwana ya bana gomme ke theresho go bjalo
go ba bantshi, mohlomong e le ka baka la bophele "Neglectfulness".

Bjale kage, rena lehono re busheditšwe fano Tubatse ka
mmusho wa "Republiek II van Suid Afrika", nka se hutšologe go
ngwala ka phelō ya naga ye ya rena, ra go holofetšwa ke batseta
ba Mmusho ka (1960), ge mmusho o itše ware: "Ke tlo tsomela
madulo a bokhutšo meferefishaneng ya Mohlaletse gomme lehono re
fihlile (1964). Re fihlile Bogwasha naga ye e yelago diphōfōle
tše dilego pabalelong ya molaō (melawō), wa e bolaya ka mpja goba
moreō, o ya kgolegong dikgwedi tše ditelele ka kōtlo ya Seēpa mobu
le Sentsha mobu "P & S". Marota! Le reng ka thelēgō ya go bopa
serota sa lena goba go se senya, na lenaba le go kwalago monkgo
fa kgaufsi go motse wo le reng ka lōna?

Moswanyana wo fa Naaboomkoppies" ga o se ke wa shwahlēla ka
mo diagelong tša ba bina Noko, na re tloba eng ge batseta ba-
Bushī ba ka hwetša temalō e etšwa go lena Marota?

Lenaba lewo! Patshi ya mpapa, le nkgopotša sešema sa
mogologolo a re go o kwele Sekgōrōnyane se re: "Segodi selle mme
le tate! Ke re ka bona bana ba segodi, pelwana yaka e re, tu!
tu-tuu!"

Ka kgeregēle go senwewa se, se theogeditše banna ba tumileg-

1042 malaong a bahu, e se yaba mabaka a bona, le wōna magoshi a naga ekhwi ya Sekhukhuneland "area". Gomme ke nale theresho gore le tšōna Mangaka-potlōlō ba tlōre ee! Lenaba le, ke mophushula mmele le moeyeng wa batho, lenaba le, bana ba bana ba lena, mehleng e tlogo ba tlōre borraweshu ba filo lesetša tau molopeng, e senya motse wa Ledimo gomme ba e lebeletše ka mahlo a bona ba se ke ba e bolaya.

Mogologolo o boletše a re: "Tiya mpja e sanya lesepa!" Naga ye ya Tubatse, botse bja yōna le dikholofetšo tša lehumo la yōna ke la go bonwa ka mahlo, ka baka lewo, go ratega baštapele ba go etemoga tswalō ya bona ka noshi.

1043 Borraweshu, ba re buditše ba re: "Go lēmala ga namane, ke go rōbala le nale goba mmago yōna".

Kgoshi ya kgale-kgale, kuwa Isiraeleng a na a bolōla go setshaba sabo a re: "Tatane o be a tswikinya Lebza magetleng a lena gomme Nna ke tlo patisha ka Phepeng mahwafeng a lena".

Na ke gore, kgoshi ye e be e sarate setshaba se sabo goba o be a sarate sedulo sa bogoshi, ge a lesa moretlwa a ba ōtlela ka phepeng - "Scorpion"?

Letsōgō la Modimo, ditshabeng ka moka lefaseng, ke ba Bushi, ge ditswetshi dirōbala le mamane makhura a matshoshwane a ka se be gōna gomme le wōna mphēhlō o ka se fihliwe goba go ritwa, ka gobane badishana ba tlaputla ka moštāneng. Ga go letagwa le ka bago Moštapele wa setshaba sefe le sefe, lega e le borutishi bja dikolo goba boruti bja dikērēkē. Se sekgēthwa se ka setšwe molomong o bifilego, Moahlodi wa setshaba, shiroga ka gare ga Matagwa le dihwiri.

⁺Phakana: Ke ge e le moshemanyana.

Phakane: Ke ge e le mositsana.

Mphēhlō: Mafsi a bodilana.

Matshoshwane: Magōgō a seritiwa e be se gadikilwe mollong.

Moahlodi (Moahludi): Moremi molato.

Patshi ya Mpapa: A mangwe maina (1) Mampuru (2) Thoitoi
(3) Mpolaye (4) Lephelō le ntenē. Go ngwadilwe tše
bōnwego le go kwiwa.

Na e ka kgorometšwa tona ya kgōrōkgolo ya Marota?

Ge tona-kgolo ya kgōrōkgolo ya Marota, e sa botege dithepong tša Ntlokgolo ya moshate goba dithopeng tša boshoro goba go ditsatselo, gomme bakgoma goba bjanabjakgoshi bja a ba le pelašlo gomme pelašlo yaba theresho, ka mabohlatse a kgodishago Kgoshi le kgōrōkgolo, ga ebe thswanêlō gore motho yo bjalo a tlošwe setulong sa bontona.

Mokgomana Mabatane (Kgopotšo) Moruthane Sekhukhune, a rakwa botoneng bja Kgōrō ya Marota ka (1956) gwa bewa mokgomana Ntladi Seaparō Mampuru, Ntladi a bolawa ke botagwa a theoga ka tsela e fologšlago ka Makweng - a gobala kudu a ba a theogšla bahung, kege go kgethiwa Phēhlane (Bōna Kg. 366, L. 1038). Gaele go rakiwa ga Phēhlane dimotlile tsela ya Makwa. Bjalege ke ga go kgethiwa Mokgomana Seraki Makuduele Kgoloko wa kgōrō ya Matloug, mokgomana yo ke yo mongwe wa go gapiwa ke mogofe wa Makhudu-thamagana a mohumagadi Mankopodi Thulare.

Monna yo o hlokile thuto fšla ya tsebo ya dikgapetla, ga e le mokgwa wa phelo ya gagwe ke monna wa senna banneng, ke motho wa go tseba kalo ya merērō kgorong gomme le pelotheri. Ke monna wa mphatho wa Mabjana a kgoshana Sekwati Sekhukhune Morwamotshe, o kgethetšwe botona bjo ka (1963), go be go se gōna monna yo a ka bego a ka kgōna go tonela kgōrō ye ya Marota. Bjaloge, ke ge Marota a gopola kgōrō ye ya Rakgolokhukhu ya bona, ya Magosholle - ngwana Morwamotshe "ke ⁺thathō ya Motse!" Ke ge mokgomana Kgoloko wa Morwamotshe wa pele ga e theta, go sa agilwe gaye (gae) 1045 Mogokgomeng-Tubatse (1800), yo Kgoloko ke hlōgō ya mphathō wa Madikwa a Tubatse.

Mphatho wa bobedi wa Madikwa ke wo wa go bolla Phiring ga Masemola o bolotšwa ke Kgoshi Sekwati I gomme yo morwaye a ršlwa Kgoloko (Magosholle), bjale Kgoloko a tswala Kgolane (Makabeleng) - Kgolane a tswala Kgoloko gomme mphatho wa gagwe wa bitšwa Madikwa a Madibong (1903) fa "Geluks Location Sekhukhuneland area".

1045

Kgorometšo ya bontona goba go shuthishwa madulong a botsetedi bja Kgōrōkgolo ya moshate, taba yewo ga e be nthšššrē kudu ka mekgwa le melaš ya Sepedi, gomme ga e le bontona ga bo-tswalšlwe go swana le bja Ntlškgolo, aowaa!

⁺Thathō: Ke gore pheko, ya go shireletša dišššlwa, difoshetšwa ka bahloyi. Sephšmšla ditiagodimo tšša dingaka-baloi.

Ditsatselš: Go loga manō a go hula motse goba metsana, mekgwa ya manō a go sekwiwe goba go se anšgšlš batho ba makana kudu.

P & S: A tšwa go Kgaoganyō 369 letlakaleng la 1042: Ke gore: "Pick and Shovel" ka sekgowa sa maisimane. Ka Sepedi gape re ka fore ke Senyenkula mobu le Segamara mobu goba Lefagō la mobu.

Magosholle: Ke ina la metlae, ga a e polšla ga a fana kudu go Marota, go tshoilela, go gopurutša - go rothothšla.

Peyakanyo ya basadi ba Sekhukhune II.

Fa kgaoganyong ye, go retollwa ka tebanyo kgati ya bana ba kgoshi Sekhukhune II ka bomago bona, gomme peyakanyo-botsana ye, e ntshitšwe go Kgaoganyo XXXVI, Letlakaleng la 107. Lenaneo le le nešlwa ke mohumagadi Moekwetši Kabu Mamogadi Sekhukhune ke mosadi wa mphatho wa Masoka a kgoshana Phathudi Morwamotshe Sekhukhune. O bolotše e le lethumasha la go tiya ka (1904).

Basadi le bana shiba:-

- (I) Ka mohumagadi Leganabatho, ke Thulare le dikgaitšedi ba:- Mpetshe, Diphala, Thorometšane le moshala lapeng Morwamotshe.
- (II) Ka mohumagadi Lekgolane, ke Ntepane le Motodi gomme yo monnyane badimo ba re amoga.
- (III) Ka mohumagadi Lekgolane, ke Makopi le kgaitšedi Malekutu, le Tlakale.
- (IV) Ka mohumagadi Letswalšla, ke Phethedi le Sekwati le kgaitšedi ya bona Mante.
- (V) Ka mohumagadi Ngwanatheko, ke Kgolane le kgaitšedi Mante le Kgoloko.
- (VI) Ka mohumagadi Sebotse, ke Mogase le bannagwe Leseilane le Sepadi le Bokgobšlš (Motubatse), ke Segwarihle ke wa bone (4) wa Kgorulane - "last".
- (VII) Ka mohumagadi Matladi, ke Sehlope le kgaitšedi.
- (VIII) Ka mohumagadi Makate, ke Makopi le kgaitšedi Ngwanatsomane.
- (IX) Ka mohumagadi Maršššlš, ke methapa e nebedi ke Bakedi le monyanana Semogwane.
- (X) Ka mohumagadi Sehorane, ke methapa ye, Serotšlš le Makopi.
- (XI) Ka mohumagadi Senakane, ke Setsopa le dikgaitšedi Sebope le Makwatanyane.
- (XII) Ka mohumagadi Mankopodi, ke Kgebalale fšla.
- (XIII) Ka mohumagadi Mante, ke Ramphelane le kgaitšedi Malšššlš le banyanana Mametse le Kopjane.
- (XIV) Ka mohumagadi Selenagae, ke Moleke le banyanana: Mabowe

1047

le Sekgothe, Mabowe "James" ke yo mongwe wa bana ba Sekhukhune II a go fiwa tihaloganyo go tsa thuto - ya dikgapetla - le go rata setshaba sabo.

- (IV) Ka mohumagadi ²Sekgopetšane, ke Mashupjwe le Saboshego mmago bona ke Seloba Marumo.
- (XVI) Ka mohumagadi Madiperete, ke Ramahudu. Mosadi yo, ke mothepe wa mathomo yewo Sekhukhune II a tsibilego senna ka yena (1897).
- (XVII) Ka mohumagadi Morwe, ke Matshile e foba yena fela ka lapeng.
- (XVIII) Ka mohumagadi Mantlaboro, yena a hlokalafela ke tswala kudu.
- (XIX) Ka mohumagadi Malesibe, ebe-ele moopa, ke morwedi wa kgoshi Sekororo gomme Thlatswadinoka - ya gagwe, ya nyalwa ka matiakathoka a lesome le kgomo e tee gomme le nankhono kgomo tsewo dihweletse (1938-1966).
- (XX) Ka mohumagadi Mante, ke Mosela le monyanana Petswa. Mo tiragaloe e re botša go Mante a lubile boneanyi bja tatagwe ka yena tatagwe, fela ka mokgwa le molaš wa Sepedi, Seloba ga se tiwe ka Sepere etc. etc.: "Eupja le ge kganano e kaba gona mehleng e tlogo go ditlogolo tsa kgoshi Sekhukhune II, motho wa go loba goba lethupja, go ka se kgongwe gore, bana ba gagwe ba phaye barwa goba barwedi ba kgoshi kgating ya bona gomme ba tsena ka kgating ya moludi, aowaa!" Molobela le Muthupja, ka Sepedi, batho ba, ba lotwa le go hlophiwa ke Marota, e sego go tšeya madulo a Bjana bja kgoshi "not Princes".
- (a) Mokgomana Mantsupi "Maushe", ke lethupja eupja morwaye Mantlhanyane ga se a shuthiša bana ba Morwanotshe II kgating ya bona ya koma, ka mo kgorong ya Makweng.
- (b) Mokgomana Pššššš, ebe ele lethupja gomme barwaye ba bararo, ga se baka ba shuthiša ngwana yo mongwe wa kgoro ya Sekwati I, ka kgati ya koma ka Mabjaneng.
- (c) Mokgomana Ledingwane ebe ele lethupja gomme le yena, morwaye Tabane Katakata ga se a ke a shuthiša yo mongwe wa

1048

barwa ba Sekhukhune I kgating ya gagwê ya kôma goba "evil teachings" Bapedi Kôma.

- (d) Mathupja a a bêlwa dikgôrô tše kgolo tša pusho ya setshaba sa Bapedi ba Thulare le yôna methepa ya go lôba, e ba basadi ba Kgoshi gomme yêna kgoshi ka noshi, a ka fo shupa mokgomana ofe le ofe go mmopa go mothepa yewo ka go rata gagwê, gomme ga go hlolegile bana ba tlo bitšwa barwa le barwedi ba Sekwati.

Se, ke molaô wa Serota, ka mokgwa wa leago la bona go thoma gae Tubatse (1600- 1958), go gafêla le go tswalêla le go tsênêla go tabogana le mekgwana ye mengwe ya fo tseba ke beng leagô le go agishana ka tirishano ya Bapedi basading.

Na ke selo mang Mamokêbê?

Ke tlo a tlatša putshišo ye ya gago mabapi, ka Mamokêbê gomme nkare Bomamokêbê, dilô tše balwago gore ke bo-mamokêbê di dula ka meetsing gomme re ka fore ke dikgoshana tša madiba goba dithuri tša Meetse-tlhagô. Mehuta ya bo-mamokêbê e kaba e meraro goba dinne ka mekgwa ya dibopêgô tša yôna, gomme ga e lome, eupja e boifiša kudu ga o kaba le mahlatse wa o bôna.

Baboni ba yôna ba hlatholla gore, e ka dibopêgô tše:-

- (a) Ka sebopêgô sa Nôga.
- (b) Ka go swana le Nku.
- (c) Ka popêgô ya Nong.
- (d) Ka sehlamêgô sa Namane, Mohlomong o bonwe bjale ka ga nke ke Bolêlê goba Leshira le phaphametše godimo ga bodiba, ga letšatši le sa tšo hlaba goba ga leya madikêlô, mogongwe go bonwe Leswethê la wôna le shirile kgala ya meetse fawo a kubagago ntshe.

Mamokêbê, ke tonakgolo ya dinoka le dinokana, dirorobja le mehlaka le mehlakana "Fountains or Source" yeo meêla ya meetse e thomêgago ntshe, ka baka lewo bagologolo barego ke kgoshi goba Thuri ya meetse.

1050 Borraweshu ba be bare ga nokana goba mohlakana o iphšwa, ba re, mohlomong mamokêbana wa nthse o khudugile! Ba re: O tlo bowa gape ga dipula diena ka mengwaga ye mengwe, ebe yôna kholofêlô ya bona ga lenyoro la batho le diruiwa go le mabothateng, meetse a gônônwa go ba gôna ga wona ele ka Mamokêbê gomme kgopolo ye ebe e sa hlahlêlê batho ka kudu-kudu fsifising aowaa!

Ga mothalatšana o re Mamokêbê ke Thuri ga o a ketše, bothuri bja gagwe rera ga Maêtô a dikhudugo tša gagwe e shala e ba kotsi ka pele le morago, ka ngwaga ofe le ofe, ge Mamokêbê a kile a feta seleteng sefe le sefe go bolelwa kotsi le kgobatšo e kgolo go tšohle tša felô fawo.

Ebile ka ngwaga wa (1963), ga go kile gwa kukutlologa maru kuwa go ~~nkam~~ ukamêla Dikgageng, go lebana le nagana ya mokgomana

1050 Mantlhanyane, leina la "Polasana" yewo e bitšwa ka sekgowa ba re ke "Tweefontain" kgaufsi le ya Bapedi inana la yōna ke "Enzaam No. 170 Nebo area". Maru awo a na a hlōma mookodi ga Molepane waba wa fihla Mamone nke ke Lehwidī, wa tla wa feta Madigome Loopspruit No. 41, eitše ga lehwitšana le le ukametše motse wa kgoshi Nkgonyeletše Mashabela la thōma go tiisha mookodi gomme yare ga o le go ukamēla Drakenstein No. 31, maru a bifisha kudu Leebana ga le ukametše Thabana-Seshu yaba ntshōrōrō!

1051 Ebe ele ga merithi ele ntepa tša basadi "3 p.m.", ke ge sephoko se binēla go tla morago, ga se fihlile ka Stydkraal go aparetša temo ka moka ya balimi, ya tshollela dikgōbē (Sefakō) le seretla, lephoto la gogola motho le dihuswane, nyakwnana ya kanama batho ba timela gomme ba bangwe ditoto tša bona tša hwetšwa morago ga matšatši a mateletšana, Lepelle e ba tswele.

Mamokēbē (Bomamokēbē). Seroto sa go ba rwala, ga ba huduga goba bašta, ba rwalwa ke Maru a meetse a mantshi le Madimo awo a tekolago mehlare le nyakō ya batho lefaseng. Ga go ronwe, ge Mamokēbē bagolo bailego bare ke modingwana wa meetse, se sengwe le se sengwe se filwe thswanēlō ya sōna ka Yēna - Mohlodi wa tše bonwago le tše sa bonwego - Modimo-Ramatla ka moka.

Dilō ka moka fa lefaseng dinale bathekgi le baloti ba tšona, sa hlōka mong se ya ila, goriano mogologolo wa motho moso.

Bomamokēbē ba, ba re ba bangwe, ba nale meriri ya maditsi a nkego ke a mesela ya dipitsi "Perd", medimo-tsēlō ye ya meetse e gōna dinokeng ka moka, e sepela ka maru fēla ga e khuduga.

Pula tša bo-Mamokêbê le Mabaka.

Ka baka la gore, Mamokêbê ele ngwana-meetse, ga a khuduga goba a éta, o kgolobothwa ke madiira a Seretla le a Sefakô, re re, pula ke tša Bo-Mamokêbê. Mamokêbê ga a bolawe, lege batho ba ka mowela a tšwetše ntle a phaphametše godimo ga bodiba goba sedibaneng sa Mohlakana, borraweshu bare: "Ge motho a ka bolaya Thuri ye, goba nōga ya sediba sewo se aphšwa".

Ke gore segôpêlê rururi, le ga e kaba nokana yewo e fetogê leôpê, le senago moncla, gomme ga se gore maôpê akhwi a lego fa Bopedi a dirilwe ke go bolašlwa Bomamokêbê aowaa! Wōna ke ka baka la kgogola le go hlôkêga ga dipula tša medupi gomme di diba tše dilego ka gare ga dithaba difôkôla meetse gomme madiba ga a sa lekana Setša (Mošla).

Borraweshu, ba be bare, ngwaga o mong le o mong o nale Dika tša wōna ka malebana le dipula, gomme dika tšewo ba dilaodiša ba re:-

(a) Ka morago ga punô, ga go fotšwe ga go né pula ye bitšwago Kgogola-môkô, yōna ga e nanawô madimo ga e foba ye borutho, gomme le go sefele borôkô, ke yona e hlugishago diriti tša mahlaka temelong le dirapaneng le go khukhushiša merôgwana ya dikgapu.

1053 (b) Ka morago ga Kgogola-Môko, go tle go ne pula ye barego ke podisha-mahlaka, Pula ye le yōna, ga efe naga ebe le mohuhu (mmusha) gomme kômêlêlê ebe ya bokopana, diruiwa dise ke disharêlwa kudu le sōna selemo ebe se sekhuswanyana.

(c) Morago ga fawo, go tlo tla Thseola gomme yōna ba gegeya, rena dibodu ba re, ke hee! Monna tee! Afa ngwakô o ruletše ka Lefee. Matulwane goba Malêbêkô? Ke se ke ka kwa mosadi a re, fa ngwana o a kôlôba - bowêla kuwa! E be o ruletše senna mosatena, e se be o filo nonanonetša, ga e le wa go tshêlwa gōna dinago, ye pula e bontsha gore ke yōna e hlabollago naga le diphidi ka moka.

(d) Maina a diphediša tša batho le mehlôkôlô ya dihuswane gammôgô le digagabi le dinonyana le maphatakalala shia:-

(I). Sefakô. (II). Seretla. (III). Modupi. (IV). Lehwiidi gomme makgatheng a maina a, tše rategago kudu ka ke: Modupi le

1007

K34/120

52

1053 Seretla, ka gobane Sefakō ke masenyaletše a tšohle, Lehwidī le
belaētša naga e hlōkē mmusha gomme kōmēlōlō ebe kgakalō temong
le phulong ya dihuswane tše kgolo le tše nnyane. Taodišo tše, re
dikwele gomme mehleng yeno, dibōnwa ka mahlō a ba phidi (phedi).

Tše dingwe dithatho tša bagologolo le maganêlêlo.

Fa go ye kgaoganyo, go rathaganywa tša monna Ngaka-mahlatse, melaetše le ditlhologelêlo tša batho ka moka, ba phelago nkego dikabe dire shupulugêla ka megopolo ya rena.

Ngaka mahlatse a re:-

(a) Ge o ka hwetša noga e bitšwago Hlware e menagane morithing wa mohlare, e sa sepela, bôna! O rême madigana, o idikoloshetše ka leshakana gomme wene o shiye mosêhlêlwana. Gomme ge o ka latlega Noga ye, ya tla ya tšwa ka Mosehlelo-Kgorwana wo, lehumo la kgomo shelewe go bana ba gago, ba tlo gama mafsi ba kgata hlôya ba tshollela fase moroleng. Bana ba gago ba tlo phadima Monyana-tsokwana.

Eupja ga noga ye, e ka fapoga kgothwana ye, ya shwahla gorana le, bodidi shebowe ka lapeng, o tlora ke swara se, sa fo phonyokga.

(b) Ge e kare, o le kuwa shokeng fawo e lego phulong ya dikgomo wa hwetša Bolôkô bja kgomo e nyetše godimo ga Mogoto, bophuthe gabotsana ka mogotwana owe, eupja ebe e sale bja matšatši a wona ngwaga wo, e sego bja ngwagolola, aowaa! O bolôte ka go bofarega mosehlelong wa kgôrô ya dikgomo goba thopeng ya gago, ga o sena dihuswane. Lehumo la bolôkô ga le ke lere phankga, badimo ba go fa lona, ditlo go tlela - dietla ka boethapô, ba geno ba makale kudu, leru la kgomo o be o se nayo.

(c) Leshwala. Leshwala ke digobanywa tša dihlegere, tša go tsoma go ba le mahlatse ditirong, tša dipapatšo goba go ba le serithi sa go hlomphiwa, ka bohle bawo (bao) o phelago nabo. Batho ba bantshi ba senyegêlwa kudu go nyaka mahlatse, go ntshiwa dikgomo goba dihuswane le tšona ditshalete tša mehleng yeno, go reka mahlatse.

Na mahlatse le go hlomphiwa, go ka dira ke go ba le leshwala? Namane ya pholwana e tepeya ka noshi, go rialo monna wa mphatho wa Makgola a Tšate. "Ga motho ele sejato, a konana, a le megabaru le leonya le lehloyo, a ka se be le mahlatse bathong ka moka".

1055 (d) Masepa a Kgwadira: Ngaka mahlats'e, o re, "Masepa a nong ye bitšwago Kgowa ya dira ke leshwala Mabêlê, go gobanya le peu go bzaleng ga wona tshemong goba mashemong". Go gônônwa e kaba kgonthe ka gore Makgowa le bona ba nale morole wo ba gobanyago dipeung tša se ga gabo bona mashemong, gomme le nahura a Hlware le Sekanama basotho ba di dirisha dipeung tša bona.

Ga eshita le dihlaire tša Dingaka baloi di a shumishwa ka bona batho baso, ba lona leno la Afrika-borwa, bjale kage tše tšohle dialafiwa.

1056 (e) "Monna wa bogologolo, o boletše a re, taba re apa kgôrôrô gomme ga ele khupa ya marama re hwa nayo".

Ka ngwaga wa 1955 - mokgomana Moruthane morwa wa Morena Daniel Sepadi Moruthane a re go mohumagatšana Tlakale, lôhlêla Nareadi! Nareadi a fetola a re, aowaa! Ngwana a Phahle: Lesogana lare molato keng o gana ke go lohlediša? Kgarêbê yare, ke ngatetše, Lesogana lare aowaa! Tšewo ga se selo, kgarêbê yare auwii! O reng o re ga se selo, tšeya gê, o tlo kwa ga go baba-mababedi a bo maganêlele wene ka noshi. Ka bjôna boshego bjowe, tsela ya mohlapologo ya thibana ka mahlôlê ya lesogana, kege Ngwato aitše o etswile leopeng a ba a hlaba mokgoshi a re, ntlhakudisheng! Ke ge batswadi ba re, na taba keng? Lesogana lare moroto waka o thibile ke palelwa ke go rota. Wana wa reng, o gahlane le mang kae, neng?

Mohumagatšana Tlakale Mashishi o kwa tshebi ya dira, ke ge a re: Ngwanyana-thakana ka goboga - Motseng wa Marota Mohlaletse, kege a parêla dithotwana a tshabêla ga gabo, eupja a swarwa tseleng a lebantše ga Madiphodi ka tsela ya Mothebjana - ga epologela ka kuwa gae Tšate.

Ka baka lewo a go tlogêlwe dikganyogo go matheka a dikgarêbê go latelwe melao le ditašlo tša tlhago, ka mowe Ramatla Ohle a dirilego ka gôna.

Kgaoganyo 375. (Sep I).

Ke bomang diphokgo tša kgati go Mephatho ye?

Lege mokgwa wa go otlana o bonala go timelela, eupja mehleng ya maloba, ebe ele kgapeletšo go bohle mashoboro go kgotlelela kgati ya moretlwa mebeleng ya bona, ka gobane ge moshemane a tshaba go otlana, o be a gopolelwa bofšwega tlhabanong ya marumo ga e tlile go ba mohlabeledi wa kgoshi le naga ya gabo.

Dinkgwete e bile ba:-

- (a) Mphatho wa Mankwe 1883 Seakge Mabogwana
- (b) " " Matuba 1893 Thibedi Ntjana
- (c) " " Mangana 1902 Mamohlokwane Phala
- (d) " " Makgola 1910 M. Legadikwa Phala
- (e) " " Mangana 1918 S. Phale Phala
- (f) " " Mabjana 1926 Kgwêrane Seraki
- (g) " " Magasa 1928 Ntobeng Mabogwana
- (h) " " Makwa 1940 Phophedi Morwamotshe
- (i) " " ⁺Madima 1950
- (j) " " ⁺Matuba 1963

⁺Mephatho ye mebedi ya bafsa ba boifa mabadi, go thwalwa medirong ya Makgowa, ka gore, ga motho a nale lebadi o gōnōnwa bo-tsotsi mehleng yeno.

Baotlani ba nale Diphohla tše Tharo:-

- (1st) Mphohlō wa Mashoboro a go tiiya.
- (2nd) " " " " manyane.
- (3rd) " " " " manyanyana.

Gomme gaele morwadi wa Ditshidi ke yo a fentšwego, ka ba mphohlō wo mogolo.

Mekgwana wa diphohlana tša Sethumasha.

Na mathumasha le wōna, go nale kgapeletšo goba maganēlela a go tsēna sephohleng? Auwii! Sewo se gōna, ka gobane diphohlana tše tša sethumasha le tšona dika diripana tše tharo, go swana le dihlophana tša seshoboro. Keng se dirago gore ba sesadi ba be le diphohlana tše?

Mekgwana ya mathumasha, mogongwe ba kgetha ka hlawo, ke gore boethatēlō gomme ga e le theresho yōna, bogolong go tsenwā ka mabaka bosadi "Menses" wa mabakana a mekola ya Popeleng ya bona, eupja mogogwana e le kgetho ya go ba serati sa sona sephohlana sewo, gomme ga e le theresho yona bae go gakanwe ga go iwa Mesenong (Maong).

Ge lethumasha goba lethumashana le amogelwa, hlopheng sefe le sefe, o swanetše go "khumama" khunama ka matolo a iname gomme a štlwa ka kgati ka magetleng, ebe taetšo ya boekokobetšo, le gore o tlo boloka ka potego dithopana tša sehlophana se.

Tšona dikgawana tše tharo tše, go fele go e ba le Bjana-bja-Kgoshi "Princess" ge, bo se gona kgorong e kgolo ya moshata a gona magōrō awo a tswetšego kgorokgolo ya moshata (moshate) e be bakgomagatšana go dipapadi tša mekgwana ya sethumasha.

1059 Mekgwa kinamēlō, gobe go ithutwa gona fa mashimotheteng a bjana, ka seēma se serego: "Tloga tloga goba molamo ga o tlo tiya o kwiwa marethong". Gobe go riano, monna wa makgalwa a kgomo maila boteng bja namane, gaele mephatho ka moka e fitilego mekgwana ye ebe e sa shikerwe ka bohle ba sa nalego kholofelo koma ya borraweshu le bommaweshu - "The Bapedi evil teachings Kōma". Lege bauba le Hlabirwa le Humadi le Pheladi, ba sa gapagapela bana ba setshaba sa bona ntshorong "Darkness" ye, eupja seetša se bonegetše ka botlalo ka gohle la Afrika borwa.

Go kwala tlihabosho ya mokgoshi, ka dilete ka moka, wa seēma sa mogologolo sere: "Bele bele tshieng!" Ngwana wa monna le mosadi wa setlaēla, o tšeya mothotwana ba bangwe ba tšeya magapana goba mapōtlēlwana a nago le dikhurumēlwana, batswadi bawo ke mpholo setshabeng sa Marota - Mohlaletse.

A mekgwana ka moka ya lesufi e fete le beng ba

yona gomme bafsa ba shikare "dinkatana" go re tšeeġla
bohlale bja banna ba, Morġna Jesus a re: "Tlogela bahu
ba bolokane, wene tšeya sefapano o ntshale morago",
gomme taġlo ye, e re lemosha tša mehla le mabaka a a
tlogo go Marota a motse wa Mhlaletse Leotswana.
Dipapadishane ka moka tša mashoboro le tša mathumasha
di fedile, go shetše bona bawo ba rego Mmusho wa
Mashile a gatishe otlolo tsoga gape, mhang!

Tlou ga ija mere eya ekapolêla!

Naaboomkoppies

13th Feb., 1966.

Mohumagadi

Mankopodi Thulare,

Mohlaletse.

Mahlako a Phahle,

Go ngwala Nna Edward M.E. Motubatsi "moruti wa Thorometšane 'A.M.E.Church' Mohlaletse, ka bophokgô bja bongwaledi go Kgoshi Sekhukhune II le morwaye kgoshana Morwamotshe "Washington" Sekhukhune, go thoma ka (1921-1958), go hweditšwe ka baka la ditaêlô e le tshwanêlô gore ke go ngwalele borifinyana bjo, ka baka la boi bja Efangedi ya Mmusho wa Magodimo, ka morago ga bophelwana bja nameng.

O napile o reng, go tšwelapele go thunkanya motse wo wa Sekhukhune II le Leganabatho. Lemoga, mohlang wa lehu la gago, o tlo tswalêlêlwa kgôrô kuwa badimong. Wene o rakile bana ba Sekhukhune 1958, maabane 1965 - o rakile Phethedi Thulare, lehono gape o thomile go kgorometša bana ba Sekhukhune le ba morwaye Thulare II. Wene ga o tsebe selo ka bogoshi bja Marota, bana ba teng ya Thulare I le Sekwati I, kgôrô yewo le lapa lewo, wene o lego ka go lona ga se la Thulare II aowaa-owaa! Ke la kgoshana "Washington" Morwamotshe e lego yena kgorulane ya mohumagadi Leganabatho Setima-mello sa Marota.

1061

Kgôrô ya mogatšago Thulare, shewe ka morago ga leshaka la dikgomo, gomme gona felo fawo go kgethilwe ke kgoshi Sekhukhune le rangwaneagwe Tonakgolo Bokgobêlô ka ngwaga wa 1909 ga mphatho wa kgoshana Kgagudi o thoma go rêma (Mothubo wa kôma).

Ke tlabegile kudu, ge wene o sa lemoge gore ka mangangana awo o a dirago o tlo senyetša ngwana yo wa Thulare, a hloka mahlatsê kage o thosantše borangwanagwe le morwarragwe, mola o senyeditše Bapedi boêmô mmushong wa "Republiek II van Suid Afrika". Sešma se sa borraweshu se rego: "Tlou ga ija mere, e ya ekapolêla!" Se hlatholotše go thosanya motse wa Marota, gomme o senya ke wene, wene o be o swanetše go shiroga ka mowe kgorong ya

1061 Matubeng a Sekhukhune II gomme o agê kgôrô ya Thulare II, gona felo fawo ke go boletšego mo pampiring ye, ka tašlo ya Bagolo bailego.

Gape-gape, mohlomong o nale tsebo, mabapi le polasana yewo e bego e kgethetše mogatšago, gomme ke a reresha ga o tsebe selo ka go yona, tlogela bana ba Sekhukhune le kgôrô ya bona bjale kage Leganabatho le monna ba tlogetše kgôrô ya Makweng.

Hloma ya mogatšago Thulare gomme ebe gona o hlōsago tša bogoshi bja morwago, boifa Modimo mong wa badimo. Ke tlo thabēla ga kgoshana Rein a kaya kuwa Kholetshing ya Arabie.

Ke Bauba a Ngwato,

Edw M.E. Motubatsi.

Kgaoganyō 378.

E reng kgōrō ya Makhuduthamaga Maroteng?

Ke tala e apeilwe, ga ellewe ka dinala, ebe ele ka kgwedi ya "October 17 1959", ga go boletšwe gore go sele, gomme basadi ba ka ikulaula ka tša go tšwela ka mashemong, ke gore, dipewana ka mehutana ya tšona e lego meakolana ya lehlabula.

Ba raille molaba go tanya bawo barego ba kwa le go ekokobetša, go melaO ya Babushi ba pusho ya "Union of South Africa", go kgobokane wona Makhudi le Makhuduthamagana. Kgōrō ya moshate e tletše tšona dirathana ba ba lego bjalo ka dilabi diwela mafsing a hlatlegilwe ihō, ebe ele banna le bannana ba fetago masome a mabedi ka palo, go sa balwe kgoshi le ntona Phethana Komane morwa Sekwati, mola tshwene- goba Kolobe-tlase! Gobe go khunamile basadi ba bararo maina a bona shia:-

- (1) Mohumagadi Makopi Mpjamaleka Morwamotshe.
- (2) " Moekwetši Kabu Mamogudi.
- (3) " Lefalane Seraki Sekhukhune.

Kgōrō: Hee! Wene Makopi, na o tšwa kaye, o tsomang mo motseng wa kgoshi Maphuthe?

Moahliwa a re: Ke be ke tshabile mofereferere o wa lena gomme lehono ke tlela go tlo lema.

Kgōrō: Na o be o tshabetše kaye?

Moahliwa: Ke be ke ile go bana baka ka kuwa Magakala ga kgoshi Ntwampe go morwake.

Selōpē: Tloga gōna bjalo. O tšeye dithothwana tša gago o sepele o bowele mowe o tšwago ntshe, fa motseng wa rena ga o sa ratega sepela.

Kgōrō: Hee! Wene Moekwetsi, na o tswa kaye, o tlilo tsomang mo motseng wa Maphuthe?

Moahliwa: Ke tšwa ga Ntshabeleng.

Kgōrō: Homola! Re go kwele, gōna bjalo tlema tša gago o sepele, o bowele gona mowe o tšwago, fa go wo motse ga re rate go go bona ka mahlo sepela!

Kgōrō: Hee! Wene Mokgekolo! Lefalane, o tsoma ke letlatswa

1063 le, fa lehono, ga o sa tsomega mo motseng wo wa Marota re re, tloga o sepele o sepela kuwa ga kgoshi Mankopane.

Moahliwa: A fetola a re, nna ke dutshi fa lebitleng la mogatšake Seraki le kgoshi Sekhukhune II. Bashaa! Ke dutshi le tsenwe ke bogafanyana - digafana tenang!

⁺Mokgomana Makolometše Phala a re go kwa dianegwa kege a shwahla a tshabela Mabulana, ebile a hwetša letogwana la go iphidiša ka bolotega ka tlase ga kgoshana James Mabowe Sekhukhune gomme le nankhono o sale ntshe 1966.

Mahumagadi a mararo a, ba sa phela gomme le mono Naboomkoppies ba sa phela 1966.

Makhudu: Go bolelwa ba mephatho ye:

- (1) Mangana a kgoshana Phathudi le Kgagudi Morwamotshe Sekhukhune.
- (2) Makhuduthamagana: Ke ba mephatho ye, Mangana a Thulare II le Mabjana le Magasa le Makwa a Morwamotshe le Madima a Malekutu Thulare.
- (3) Makhuduthamaga: Kege mephatho e gobane lege bakgalabjwe ba le gōna ke Makhuduthamaga.

1064 Khuduthama: Borraweshu ebe ele taba goba morerō wa sephiri o kopanela ka banna-nna ba e letšana gore, mohlomong morerō ba se o belele goba go dira ka phōshō le go se o tsene ka shekeleng gomme ba setle taba etšwe ka mokgwa wa leagō goba gaya go phumphanya. Ge go hlathollwa re kare ka sekgowa, rare ke: "Privy Council goba Cabinet", ebe ele taba re bolabola-kgorororwana khupa marama re hwa nayo.

Borraweshu ba be bare, monna ke nku o llela teng, ge a kare ga a ekwa bohloko a re joo! joo! Ba re ke sehlōla gape ba re o sentše bonna goba senna, o swana le basadi ga se selo ke letšopja - o tšwile moenong wa banna ba koma.

Ka ngwaga wa 1941, ebe ele ka moshupologo la 26th March 1941, banna ba kgōrō ya ga Phala, ba kile ba fihliša pelaēlō ya thuto ya monna yo mongwe leina la gagwe ke Peterose Moshwane, a nale balatedi ba bane yo mongwe e le monyanana wa gagwe leina ke Paulose Moshwane gomme yo mogolwa bona bare ke Moruti.

1064 Mmelaetša go banna e le ka baka la ga bare go nale Moshwane yo a bitšwago ka leina la "Jesus Kristus", taba ye ya shulafatša kgopolo ya kgoshi Sekhukhune II kante le gore kgōrō e a rabishane le bona, ke ge kgoshi lašla tonakgolo gore, mokgomana Mphofolēla Mabujane a tlišhe Peterose kuwa mphaeng a tle a mpotše gore "Jesus Kristus" ke go reng?

Peterose Moshwane a e bonēla a ba a tseba gore Pitsi "Perd" e nale ka mashi-shing (maong), a tiwa ka magofsi a ba a re: "Kgoshi! Go-nya go eme, ke lahlile!"

Kgaoganyo 379.

Boithswarō bja Segoshi le Sekgomana.

Kgaoganyo ye, ka botlalo mabapi le Segoshi le sekgomana, le ge bagologolo ba boletše bare, a tlala a ephswa Madiba, kgoshi le mokgoma goba bakgomana, rena Bapedi ke bawo thuto ya tlhomphego e rutwago ka bona. Ka gobane ngwana ofe le ofe ga laiwa o laiwa ka batswadi ba gagwe, ga meetse a moēla a galaka ke gore Mothōpō "Fontain" wa noka yewo o wa galaka, ga go mohlare o ka enywago dikenywa tše bose gomme kutu e galaka goba Madilare le Mabose.

Bogoshi le bokgomana, ke bolokwane go rena Marota, mahlō a setshaba goba leagelong a sheditše dikelapele, megatong le go ditšwa melomong, goba dipoledishanong. Kgoshi le bjona Bjana-bja-Kgoshi, ke sehlora hlōgong ya bohle leagong la Marota.

Mangalatsepa a go hwefisha Kgoshi le bakgoma shia:-

- (a) Go beba difahlogo tša ba bangwe, ka hlawo dikahlong tša letlatswa.
- (b) Mekgwa ya bojato le megabaru dijong goba dinong.
- (c) Botagwa bja bohiri bja go sepela ka malapeng le magorong, ka go gwaisha mejo le mabjalwa, go fapana le dibego tša motse ditsena ka ntlo kgolo.
- (d) Go hlapaola batseta ka boroga, kotsi go kgoshi boga mokgomana le tonakgolo ya kgōrō-kgolo ya ba bina Noko.
- (e) Botswa, ke ka baka lewo, Bapedi ba ratago ga kgoshi goba bakgomana ba nyala basadi ba motlalo, gore agelwe le shakana la dikganyogo go basadi ba bongwanabo goba batho bawo le lego kagishano nabo, ka mosehlelong goba patamelano ya dikgōrō tša leago la gagwe.
- (f) Bohlōtlōlō bja kgoshi goba Mokgomana ga botsomege ka diferong tsewo disa lebanago madi a borēna bja Marota, ke dihlong le kgobošo, ga ishita ka Marangrang ebe ele nyamišo mola disha dikgomo tša moshate kuwa gaye Mogokomeng Tubatse mehleng ya kgoshi Thulare I.
- (g) Go kōnana, dikhufafalo, leonya, matēpē goba mekgwa ya bomakaepeya, mekgwana ya marumulane le bohiri-hiri ke ~~haki~~ bohlwele go bjana-bja-kgoshi go Marota-boteng.

- 1066 (h) Se, ke molaō wa Sepedi, kgoshi e kgolo ya setshaba sa Bapedi ba Thulare, ga e na tokēlō ya go Lohledisha mosadi ofe le ofe fa leagong la motse wa gagwe, na o hlokileng a nale diferō tše lebanego go kgodisha dikganyogo tša mmele wa gagwe?
- (i) Mokgwa wa Segoshi goba bjana-bja-kgoshi, ge yo a tswetšwego ka se, ya se ke yaba motho wa go hlamega sekgoshing, bjaloka kgoshana Motodi Thulare Morwamotshe kuwa gae Mogokgomeng Tubatse a bego e le tshepela noshi, ka baka la bojato. Bare mātšatši a mangwe o be a e thumula, a fo rutlulla mafata a lebanego le seferō sabo gomme a be a busheletše ka boyēna a sa thushane le barwarragwe, tatagwe Thulare a re: "Molesetšeng dinaye hle!"
- (j) Ge kgoshi goba mokgomana wa leloko la madi a bogoshi, mohlomong a thelelwa a tswala ngwana le mosadi go mothepa owe e sego wa leloko goba madi a serota, gaebe mano le pelašlō e kgolo gore na go ka dirwa bjang ka mothepa le ngwana yo wa madi a Thulare? Gomme ga go fele go eba gona manō, eupja manō awo gaebe go nyala mothepa wo. Bapedi ga ba hlaswe, go nyala mothepa, ga a loketše go nyalwa ke bona lege mohlomong a be a theššane le ba leloko la phulašana, ngwana o tlo nyapologa mohlang wa kgati ya Koma a tsibja gore ke Ehlaba ke mohlang owe le yēna ngwana a hlathago, gore ke ngwana wa bohlotlōlō bjo bosalebanago.
- (k) Ka mekgwa le melaō ya Sepedi, kgoshi goba mokgomana ga a nyetše thsadi ya motlalo, ke tshwanelo ya gagwe go lokolla barwarragwe go mmupiša bana ka mo kgorong ya gagwe goba yabo, ke wona mokgwa wa sepedi go leka thibelo ya bogafana bja basadi, le ga e foba go leka hlegšrē ya mogologolo.
- (l) Ge monna ofe le ofe, a ka lahlela lebza phokeng, ka basadi ba gagwe gomme a se ke a latela melawana ya se gagabo, o lebelelwa go ba monna wa letšopja le gore ba bo-morwedi ba bo-Bauba le bo-Phahle ga ba nyalwa ke selo ba lahlegile.
- (m) Boitshwaro bja Marota ke go tetseba, sewo wene o lego sona, ka gare go leloko lewo o tswetšwego ka go lōna, gōna serithi sa motho yo bjalo se ba le go hlomphiwa ka hohle ba go

1067

1067 tsebago, gore yo ke morwa wa mokgomana Thathô ya motse
(Kgoloko).

(n) Go masogana le dikgarêbê, go nale sešma se serego: "Monope-
hlalefa! Sefu se railwe, o bone wa tangwa ka lefêgô!"

Kgaoganyo 380.

Maina a sehobeyane a Bogwasha.

Borraweshu bare, bogologolo go kile gwaba monna yo mongwe wa metlae ya bohlae bja bahlalifi, a re go ba mphatho wa gagwe, e re ge le bona ngwaga o sena Seka se diregilego, le bolaye nna Hobeyane gomme le tlo fele lere ga le gakanegile go se sengwe le gakollana ka gore, ke ka ngwaga wola ga go bolawa Hobeyane a Moraka.

Ka ngwaga (1957-1965), mongwadi wa dikgapetla tša Thamaga ya Mabjana, o beyela ditlogolwana tša Marota a "Naaboomkoppies" No. 398. Maina a masea (maseya) a mohlako le ga Barakiwa Mohlaletse, ga lehono bale bokhutsong fa khwiting ya noka ya Tubatse.

(a) Maina a bana ba go bššgwa ka Lešpš goba kgobosho shia:-

1. Mmago-Marenjerš wa mokgomana Zakaria Molebeledi Mapitimetše Makgata, ka Mabarwe morwedi wa mokgomana Dikgape Lekgowa Maleka 1958.
2. Mmago-Marenjerš wa mokgomana Kgobalale Molebeledi Mapitimetše Makgata ka - mothepa Manyaku morwedi wa mokgomana Sekwati Seraki Sekhukhune 1960. "Vooruitzicht No. 30 Nebo area".
3. Tatago-Marenjerš wa mokgomana Benjamine Mashabagole Mpjamaleka Morwamotshe Sekhukhune ka mothepa Mabatho morwedi wa mokgomana Sekwati Tsškš Moršwane 1962 "Schoonoord" Kgalatlou: Moshemanyana yo o belegwe mohlang wola wa monyanya o mogolo - wa Mohlaka-Motala Dr. M.D.C. De Wet Nel "Tona ya Taolo le tlhabollo ya Babaso" Sekhukhuneland "area".
4. Letamong ke mositsana wa mokgomana Judah Sekgothe Sekhukhune Morwamotshe, ka mothepa Manphedi Meriam morwedi wa mokgomana Kgetshšpš Barwe Maredi. Leina le la Letamong, ngwana o hlaletšwa ka lšna, ka gobane o belegwe kuwa ga Sterkfontein ga mohumagadi Thorometšane III ga babe ba tshabetše ntshe, gomme go nale Letamo mo kgaufsi le lapa 1962. "Letamo" - ke mogobe wa meetse wo shegeletšago ka

- 1069 mobu gore go dirêgê bodiba go bêra temelo goba dirapa tša dibzala - (dibjalwa - dipeu).
- (b) 5. Mmago-Marenjerê wa mokgomana Kgopotšo Seraki Sekhukhune ka Dinawo morwedi wa mma. Ramaube Mamothame Mampuru. Go fihleng ga Marenjerê fa "Naaboomkoppies" 1965.
6. Wa mokgomana Moruthanyane Leseilane Hlakudi - gomme bona ke dithulaganye, wa pele ke Dijarata - "Stands" ke ge go ahelwa madulo a malapa. Wa bobedi o hlaletšwa ka la Khuduga ba belegwe mohleng ngwako wa bo bona o hlathiwa kuwa "Vcoruitzicht No. 30 Nebo area" 1964.
7. Bogwasha yo ke mositsana o relwa ka tatagwe mokgomana Kgothalalê Michael Maloma. Ka Makokong morwedi wa mokgomana Mabatane Moruthane Sekhukhune 1966.
- (c) Eitše ga go hlomilwe mekutwana, morwedi wa mokgomana Motodi Sekhukhune Morwamotseh a e tshatolela leina yaba Retsene, ke gore re fihlile mabothata le ditshwenyêgô re khutšong, Mmusho wa "Republiek II van Suid Afrika," o re ehutshi go bahlomari ba rena re rôbala boroko botshadi. Mmago- Retsene ke morwedi wa mokgomana Kabu Mamogudi Sekhukhune, wona maina a Sehobeyane awo.

Kgaoganyo 381.

Ebile ka bakalang, borraweshu ba hlaswa Hlapi?

Borraweshu le bommaweshu, ba be bare Hlapi ke Mokgaritswane o sa lewe gomme ba o swantša le Hlapi. Mokgalabje wa mphatho wa Makgola, Moruti Nathaniel Kgotwane Magohlō Phala, o be a re: "Hee! Bafswa ba bata lejo, a ke gōna ga bare baetša Makgowa, ga ebile go lewa lebo Mmamotata ba meetseng" - (Mamotatamadi), ke ge a kwera baji ba Hlapi.

Bakgalabje le bakgekolo, ebe ele moilane Hlapi go bona, ba sa rate le ke go fārlēlwa ka moswa goba monkgo wa yona, le go hlaswa sebjana se kilego sa swarēla mokgaritswane wo wa meetseng.

Le mehleng yeno, go sale bakgekolo ba bantshi ba sa ganago monkgo wa mameetseng yo, lege ngwana ba mmone a swere goba a ija Hlapi, ba ganetše ngwana goba motho yewo go kgwatha segō sa meetse.

Bapedi mehleng ya kgale ga se bake ba gōla dihlapu le ga e le go diraya, le gona go reya dihlapu ga go tsibjwe, go lemoshitswe ka Maburu gore go tlwaēlwa medirong ya Sekgowa dipolaseng.

Monna wa mphatho wa Makwa a Morwamotshe II o re: "re thomile go bogela tanyo ya dihlapu kuwa Delagoa Bay re ile go gōga seporo sa Setimela, kgale ka Mmusho wa mosadi wa Ditsēbē le wa morēna Poulō 1895".

Mohumagadi Lephepane Mogase Motubatse, yena monkgo wa hlapi, ebe ele bohlwele, ge a kgototše wona o be a robala ka tlala.

Hlapi e thomilwe go tlwaēlwa le go lewa motseng wa Marota Mohlaletse ka ngwaga wa 1399, ka mafēlēlō a pusho ya Mohumagadi Thorometšane II.

Mphatho wa Matuba a Sekhukhune II, ke bona batho ba go kgeremela go raya le go ja hlapi, dibedi raiwa kuwa nokeng ya Lepellane e sa nale madiba le ka kuwa Monoge le ka Ngwaritsi, nokana e phatšago nagana ye ya "Switzerland No. 366 le Indie No. 347. Geluks Location Sekhukhuneland area".

Gomme le ge gole bjalo, hlapi e sa hlafsiwa kudu Maroteng, e tloge le majakane a mantshi a sa e hlafswa, ka kudu-kudu mohutana wa basadi. Ga eshita le ba mphatho wa maabane wa

1071 Thulare II, wa 1919, bontshi ba sa hlafswa - monkgo wa yona. Mohumagatšana Mante Refelwe Phale Phala o ile badimong a sa rate le go kgwatha tshitswana "tin" kotikoti ya yona.

Leina le mokgaritswane "Lizard" nke ke lona le fefolago dibete tša batho ba hlatse "Vomit", e le gore kudu-kudu ke lefetla la yona hlapi le ferelelago ka nkong tša bahlafsi.

Bapedi ba be ba sena tsebo ya go reya dihlapu, ba thomile go bona mehleng ya mathomo a bojakana, le gona digwe "hoeks" tša go tanya dibonwe gona mehleng yewo ya bojakana.

Gase makatšo ga mohuta wa basadi ba Serota ba sa je hlapi le mafsi a ditsitswana a ganwa bare ke mafsi a Diesele, bakgekolo ba bantshi le kgomobolekana ba e gana bare ke nama tša batho.

"Lena lere nama tše kaakaa tše, makgowa bona ba tšo ditšeya kae?"

1072 Hlapi, ga se moila wa kidišo aowaa! E fo palela batho ba bantshi ka baka la lefetla la yona, gomme dihlapu e nape e ba shite, gaele leina la gore ke mokgaritswana efoba la batho ba fo go goboshetša ba bangwe se ba sejago gore le bona e tahliše batle ba phele ka pelašlō ya pelo ya tumo ya bohodu. Batho bawo ba bitšwa gore ke Bo-lahla-ke-tope.

Ka ngwaga wa 1922, ga Kêrêkana ya Makopa e thomega fa Mohlaletse, ka mokgomana "David" Rantobeng Kgetshepe Phala, bontshi bja methepana le mathashana, ka baka la thuto ya gore - Morêna "Jesus" O kile a ja hlapi, ka go ba le tumelo go leina lewo, bontshi bja hlasologa ka gore Moruti o re modumedi ga sa je hlapi, ga se yena Molatedi wa "Jesus Kristus", e foba motho wa bofora. Mokgwa wa Marota wa go hlaswa hlapi e foba gore ke mokgaritswane e swana le bo-Selatswa Mogôkgwana, gomme Kolobê yona ba re: "Re fo go ja re go tseba, gobane o modira diso kolobe - mariyariya".

Go hlaswa ga se mokgwa, eupja ke go se be le thatišo, etšwago dibeting tša motho mohlomong ka monkgo wa selo go sejo sewo, goba moswa o ka swanago le wa dibatana tše sepelago ka marofa, bjale ka Thuhu goba Nakedi (Khwepane) goba Kgano le Phukubjwe.

Meidišwa: Meidishwa ka kudu e go batho ba sesadi, ka

1007

K34/120

70

1072 makanyana ya mekgwana ya go boifa dipelegong tša maseya "Babies" gore, mekgwa ya tlhagō popelong ya mosadi e se pherekane gwa tlišwa ba bathwana ba digošana (Dijeletšo-dingwe. Ch.382, p.1073).

Digakaladi Tshadi-thuri (Thurigadi) Mohlaletse.

Dijeletšo le digwe: Tlhathollo ye etšwa kgao. 381. letlak.
la 1072.

Digwe "hoeks" go bonwe Makgowa a leditše motato e dirilwe digwenyana gomme e tlemeletšwe ka melogo gomme mo dikgweganeng go jeleditšwe tshiye, tshieyana go Mamati, legaele lerathana le selewa. Mojeletšo o dirwa ka tlhōkōmōlō, o se dire leratha la go ba bonkurwana bja go feta le gano la hlapi ya tshadi, motatwana goba sepaletana se khupetšwa ka sejeletšwa gomme lennti le tlenilwego Kobeloding le thintšwa (thintshwa) ka bodibeng go o kolotša diraiwa - goba go konketša dihlapi.

(a) Thurigadi Sekokonana Mahlanya: Ebe ele ka ngwaga wa 1924, ngwana wa lethumashana 'ina la gagwe ebe ele Mashilela e le wa lona leloko la ba Mahlanya ka difero, ngwana ebile wa mphatho wa Masoka a Thorometšane III. Lethumashana Mashilela eitše ka le lengwe la matšatši a timelelana le dithakana tša gagwe go fihlela go dikela ga letšatši gomme batawadi ba thomile go motsoma ka sephu, morago ga boshego bohlaletša mahlō go bona sa kgujana, ke ge go kwala - ntlhakudišeng!

Ba magōrō masogana a tšeya melamo, go phapharegwa ka mafuri a motse yaba lefsifsi le kgaola tshela, gwa robalwa, eitše ka masa gwa kwala gape-gape ntlhakudišeng! Ke ge Tona kgolo Matsebe Bokgobōlō Sekhukhune a hlaboša tašlō go banna kamoka go hlakodiša ba kgōrō ya ga Mahlanya, gomme ebile go tsoma phirangwakō, banna ba tsholla dikgagara ba re, ngwana yēna sho o wa phela gomme o utile (utamile) - gase a bolawa aowaa! Eitše ka letšatši la bobedi ka nako ya 8 p.m., Thurigadi Sekokonana a bulēla mashilela abe a moutile ka seshegong sa mabēlō ka ngwakwaneng wa mafuri, thurigadi a re: "Go Mashilela tšwa ka mo seshegong, ngwana a tšwa gomme a re go yena, kganyela o lebanye kuwa moshwaneng wola, gomme ga c ka gahlana le Seboba se bobola o bowa ka samorago se go etepele o se shale morago letle ka mono lapeng".

Mashilela a phetha tašlō, kege lesolo le tlo mohwetša ka lapeng a ōra mollo sebashong ele ka nako ya ga go tloiwa dilaong,

1074 a dutši le bana ba Thurigadi ye gammogo le mmago bona.

Lesolo la thoma go butšiša motsumiwa gore ngwana, o be o ile kae? Ngwana a palelwa ke go araba, ke ge banna ba lemoga gore ngwana yo o pherekantšwe gomme ba thoma go Mofoka ka Mphoko le go mokgogiša Meethimolo.

Bjalo a thoma go laodiša (laudisha) ga a be a utilwe ka seshegong sa mabêlê ka mafuri.

1075 Taba ye yana ya ba Ekgolo kudu: Eupja ga se ya ishwa kgoro ya moshate, ya phophothwa ka kuthamong (kutamong), ka sephiring se bagologolo ba rego: "Taba re bolabola kgôrôswana gomme ga e le khupamarama re hwa nayo". Ba lefana ka go rapelana, ka se bona ba ga Mokgôrô Mahlanya, gomme tša bona disa fele dianegwa, tša Thurigadi Sekokonana le maseyana, ba bangwe ba hlaletšwa ka la Sekokonana mmago Kgolouwane Mahlanya.

(b) Moshemanyana wa mokgomana Mampshwe Mantlhanyane Maushe (Mantsupi), ka ngwaga wa 1963, o tšerwe ke motho yo ba rego ke Fefe 'ina la gagwe gomme gaele motho yena ga a gona wa leina le, e foba sekwero sa mmolelo wa sekgampoti goba kgegeyo ye e senago mong wa yona.

Mokgomana Ramphelane Sebase Morwamotshe a re: "Ngwana yewo wa Mampshwe ga se a timela, o a bonwa eupja o re palela go moswara le go reshiya ka lebelo, o kganyela go swana le phuthi gomme ga e le thabeng gona Komi e foba mathathamanyane". (1963-1965).

Mabapi le tholwane ye, Makhuduthamaga Mohlaletse: "Efoba moja kgogo o wa tetshesengwa o re diphofa kobeya kae, goba ke tlo lla ka dibotša mang?" Badimo ga ba tšere ngwana, ga ba fetše ngwaga ba dula le yena aowaa! Ba fo fetša matšatši a mantshinyana ba mo tliše gae goba go gahlanwe le yena shokeng, gomme ere ka baka la go tlwaologa batho, a dire sa go utama gomme ebe Lesolo le mmone a swarwe a ishiwe gae.

Banna ba mokgogiše meethimolo, a hlarologe gomme a thome go laodiša tša fawo a bego a dutshi ntshe, le go bolela bomakgole-khukhu ba gagwe le tšewo a dibonego, le mehutana ya dijo tšewo a bego a ija tšona, gomme ka kudu-kudu ba fele ba anega mafsi

1076 kgomo le a dipudi. Hlofa goba dithatha ka dibzana tša merufsana, le magopo a go solela nama, tšewo ke tšona tše anegago ke motho ga abe a hlogetšwe ka badimo.

Borraweshu ba be bare: "Tša badimo ga di phegêlwê kgang, ka gore ba gona fa makgatheng a rena mosegare le boshego".

(c) Mohumagatšana Mashilela Mahlanya: O bileditšwe badimong a se a ba a nyalwa ka 1939 a be a phonyokgile botholwane bja thurigadi ye Sekokonana.

Ge re e tša bagolo bailego ka Seisimane, nkare:-

"Life of man is a book,
But chapters and pages,
thereon are his days,
Good and evil waits all men.
Punctuality and sorrow, are man's life,
Earthly inheritance returns all empty".

N.B. Lemoga, ka morago go Kgacganyô 381, lentšu le Mosadi wa Ditsêbê ebe ele leina lewo borraweshu ga ba thabile, ga go bolelwa ka mmusho wa Maisimane wa "Queen Victoria", a bolêlwa ka lôna. Ele ka baka la ge a itše go "President S.J. Paul Kruger", lokolla Sekhukhune a bowêlê nageng ya gagwe, ga ana molato o be a hlabanela fase labo. Thato ya "Die Volksraad ya Republiek I van Zuid Afrika" ebe ele gore, Mashile agatiša a romelwe tahleng kuwa sehlaka-hlakeng sa lewatile, leina la sona bare ke - Santalina, - felo fawe ke boya bosa bowe.

Mokgwa wa Marota ka dijo nama le bjalwa.

Tlhomphano le thutisho ya Marota dijong, ka nama le bjalwa go dutšwe fase, ba teketlile gomme ba thaetšana serota - bagolokwane ba Tšate, Bapedi Ba Mootlwa Wa Noko.

Mola ele pelega bona - Tshosoma ya moeta go Lefisho, mokgopu o le kgaufsi goba ke nama ka Legopo goba ka Leshimelo.

Modigedi wa Mphabadimo a re: "Ngwato a bauba a phable!" O ka tsibisha ba geno meetsana go sethiana se se kere a re phumuleng mare Bauba a Hlabirwa! O wa mokwa mogolwago goba tatago, o re, Lefšlana shele ba geno goba magageno ba ka lapologa.

Shelewe Marota! Dimo a Hlabirwa! Agaa! Batamela - Kgahlana-le tau (Mosehla a Makwa)! Bjalo bauba o nešla Mosšhla, mokgopu o re: Agee! Bahlakwana ke sona se, Bauba a re bileditšego sona, Ba leboga Hlabirwa! Kgahiana le tau a re, Phešadi! A hlabosetša mosadi wa dipego gomme mologadi goba Sibutsi o tlo batamela kgaufsinyane go Mogedi bjalo o tlo bogolla gabedi goba gararo a tshšla ka mphefeng (segō sa bjalwa) gomme bjalo Kubjadi o a leboga, o a shutha, o ya go tshadi ya gabo.

Bjalo banna fšla ba thoma:

- (a) Mokgopu wa mathoma ke mpholo.
- (b) " " bobedi ke mphabadimo.
- (c) Mafelelong mokgopu wa egatile.
- (d) Sššga tsebe badigelane
- (e) Legata goba bjōko, bo nešlwa mokgalabje, lege ele motho a hlomphiwa, ka ba gabo.

Nama ya kgomo, pudi goba nku go digelana (tsibishana) e foba ka wona mokgwa woo wa bjalwa. Nama ka legopong le yona e nale Masegaganyi le gaele ya Leshimelo, felā yona ga ele dihlogwana tšā dihuswana bjōko bolebane banna bagodilego, e sego gore pudi goba nku ke yaka, aowaa! Banna ba dikgōrō ba ka ngala go tlo kokona mabjōkwana le wene (wena) kgorong ya geno. Sejo se sengwe le se sengwe, ga go llwe se phetho ka go leboga ka mantsu le diema tšā mabothakga.

- (f) Bauba dilēpē! Ga difele dire tsogela, botatago ba re,

sesho ga se fodile dilapi dia kgakgamologa.

- (g) Ngwamorei a Phahle golela-godimo wa ramodiše a Makwa, ditaba a re bitšaneng ka tše gomme methepa e ditliše gaye.
- (h) Gaele sa Mashulana "Sadness" go fo Kgagamologwa e foba nxaa! Goba disenyega direng gara bogaga bjo, bana ba tlo e tshwareletša kang? Garetse!
- (i) Gaele tša bogale goba matla, ke agee! Ngwatō a Dimo ga ebe mabowebele Mohlakwana.
- (j) Mohuta wa sesadi le wona, o digelana sejo ka wona mokgwa owe, ba senna ba botšanago ka wona, le bona ba rētana ka bo-pheladi le bo-Nareadi.
- (k) Bana ba Marota, ba gola ba amushwa tsebo ye ya go hlomphana le go lebogana ka direleletšano, ge ngwana a sa hlokomelō dirētō ke Letšopja.

END. 1007.